

πολιτεύματος, ἐπειδὴ ἀπήτει μαχητικὸν πνεῦμα καὶ ἦθος, διὰ τοῦτο ἢ ἀπαραίτητος παρ' αὐτοῖς πνευματικὴ ἐτοιμότης ἐχάραξεν εἰς τὴν Σπαρτιατικὴν ἀγωγὴν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναπτύξεως εἰς τοὺς Σπαρτιάτας φύλακας τῆς Πολιτείας, τοῦ πνεύματος τῆς ὀξυδερκείας καὶ τοῦ θάρρους, τὰ ὅποια καὶ ὁ Πλάτων ἠξίωσεν ἀπὸ τοὺς φύλακας τῆς Πολιτείας του ὡς χαρακτηριστικὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα. Καὶ ὁ Πλάτων θέλει τοὺς γονεῖς στρατιώτας εἰς τὸ ἔργον τῆς διαίωναίσεως μὲ τὴν ἐξῆς μόνον διαφορὰν: οὗτοι, ἀναβαπτίζόμενοι εἰς τὰ νάματα τῆς τελειότητος, πρέπει νὰ γίνουσι δημιουργοὶ Θεοὶ ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι, ὑπεβαλλόμενοι εἰς εἰδικὴν μετὰ τὴν γέννησίν των ἀγωγὴν, θὰ καθίσταντο ἄνθρωποι ἀπηλλαγμένοι κακιῶν, πολῖται ἐνάρετοι, γνωρίζοντες νὰ ἀρχῶνται καὶ νὰ ἀρχοῦν, νὰ ἀσκῶν δηλαδὴ τὴν μεγίστην τῶν ἀρετῶν, τὴν δικαιοσύνην χωρὶς νὰ ἀδικοῦν ἢ νὰ ἀδικῶνται.

76. Ἐκλογή. Ἱεροὶ γάμοι Δημογραφικὸν πρόβλημα.

Ὁμιλήσαμεν περὶ γάμου καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, περὶ χρόνου τελέσεώς του. Δὲν ὠμιλήσαμεν ὁμῶς περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἐγίνετο ἡ ἐκλογή. Ἡ ἐκλογή τῆς νύμφης ἦτο παρεμφερὴς πρὸς τὴν τοιαύτην τῆς Δωρικῆς Κρήτης καὶ Σπάρτης.

Διότι εἰς τὴν Πλατωνικὴν Πολιτείαν οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι αἱ ὅποια θὰ ἔφθανον εἰς τὴν ἀναφερθεῖσαν ὥραν γάμου ἔπρεπε πολὺ πρὶν νυμφευθοῦν νὰ γνωρισθοῦν πλήρως εἰς τὰ γυμναστήρια καὶ τὰς παλαιστρας, εἰς τὰς ὁποίας θὰ ἐγυμνάζοντο ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψίν των ἐκπροσώπων τῆς Πολιτείας ἀρχῶν, ἀπαγορευομένης ἀπολύτως τῆς ἀγνοίας μεταξὺ τῶν νεονύμφων. Καὶ ὡς ἔλεγε μάλιστα ἐνδεικτικῶς οὗτος: «Διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἐκτέλεσιν τῶν γάμων καὶ τὴν ἀρμονικὴν σύζευξιν τῶν νέων πρέπει νὰ προσπαθῆσωμεν νὰ ἀφαιρέσωμεν τὴν ἀγνοίαν ἀπὸ τὸν γαμβρόν... καὶ τὴν νύμφην... φροντίζοντες... νὰ μὴ ἐξαπατηθοῦν. Διὰ τὴν σοβαρὰν λοιπὸν αὐτὴν ἔρευναν πρέπει διὰ νόμου νὰ ἰσχύουν αἱ γνωσταὶ παιδιαί, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων θὰ ἠδύναντο νὰ ἐκλέξωσι τοὺς συντρόφους των οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι, χορεύοντες ἀπὸ κοινοῦ, γυμνοὶ καὶ γυμναὶ μέχρι σημείου λογικῆς καὶ συνετῆς ἐντροπῆς ἕκαστος, ὅποτε θὰ ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς εὐκαιρία νὰ ἐξετάσωσι τὰ προτερήματα ἀλλήλων ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς κρίσεως καὶ μὲ τὰς ἀξιώσεις ἡλικίας καταλλήλου διὰ γάμον...¹ ὑπὸ τὴν

¹) Πλάτ. Νόμ. 771 e 772 d.

ἐπίβλεψιν τῶν ἐπὶ τούτῳ κοσμητόρων καὶ ἐφορευουσῶν εἰς τοὺς γάμους ἀρχῶν.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἄρσεως κάθε ἀγνοίας, ἣτις θὰ ἐπέδρα δυσμενῶς εἰς τὴν ἐξευγένισιν τοῦ ἀνθρώπινου εἴδους ἡ Πολιτεία εἶχε καθῆκον νὰ ὀργανώη ἐπισήμους δημοσίας ἑορτάς, κοινὰς μεταξὺ τῶν νέων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, οἵτινες θὰ ἦγον τὸν κεκαθωρισμένον χρόνον πρὸς γάμῳν, καὶ οἱ ὅποιοι μὲ μόνον ὀδηγὸν τὴν κρίσιν, τὴν λεγομένην ἐκτίμησιν τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν ἀρετῶν ἀλλήλων, θὰ κατέληγον εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀπόφασιν νὰ νυμφευθοῦν, διότι θὰ ἀνεκάλυπτον ὅτι ἀμφοτέροι οὗτοι ἦσαν ἄριστος συνδυασμὸς πρὸς γένεσιν καὶ δημιουργίαν ἀρίστων καρπῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἠδύνατο ἡ ἀγωγή νὰ καρποφορήσῃ ἐμφυτεύουσα τὰς τελείας ἀρχὰς πρὸς δημιουργίαν τελείας Πολιτείας.

Ἐκ τούτου ὁ καθ' ὅλα δημιουργός, ποιητὴς ἐπομένως φιλόσοφος δὲν ζητεῖ, ὡς καὶ προηγουμένως εἶπομεν, τὴν πλήρη ὑποτέλειαν τοῦ αἰσθηματικοῦ κόσμου εἰς τὰς ἐπιταγὰς τοῦ στυγνοῦ καὶ ψυχροῦ ὀρθοῦ λόγου, ὅστις θέλει νὰ λαμβάνεται κυρίως ὑπ' ὄψιν εἰς κεφαλαιώδη κοινωνικά καὶ κρατικά, ὡς ὁ γάμος, ζητήματα—διότι τὸ αἶσθημα πλήρως ἀπελευθεροῦται ὡς θὰ ἴδωμεν εἰς τοὺς Νόμους—ζητεῖ μόνον ἢ ἐπίσημος Πολιτεία «νὰ ἔχη προσωπικὴν γνῶσιν ἐκείνων, οἵτινες ἀποτείνονται εἰς αὐτὴν καὶ ζητοῦν νὰ νυμφευθοῦν, οἱ ὅποιοι κατόπιν θὰ κάμουν τὴν μᾶλλον ὠφέλιμον ἐκλογήν». Ἡ σημασίαν ταύτην ἔχουν οἱ παρὰ Πλάτωνι ἱεροὶ γάμοι, αἱ ἐλεύθεραι αὗται προσωριναὶ ἐνώσεις, τὰς ὁποίας ζητεῖ νὰ καθαγιάσῃ διὰ τοῦ θρησκευτικοῦ φωτοστεφάνου ὡς ἡ προτέρα κοινωνία καθηγίασε τὰς μονίμους συμβιώσεις. Ἡ ἱερότης τῶν ἐνώσεων τούτων ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς μεγάλης ὠφελιμότητος αὐτῶν. Διότι «θὰ ἦσαν ἱεροὶ ὡς ὠφελιμώτατοι».²

Γεννᾶται ὁμοίως τὸ ἐρώτημα ποῖοι ὄροι ἔπρεπε νὰ τηρηθῶσι διὰ νὰ καταστοῦν οἱ γάμοι ὠφελιμώτατοι; Ποία τις πρέπει νὰ εἶναι ἡ συμπεριφορὰ ἐν προκειμένῳ τῶν ἀρχόντων; Ὁ Πλάτων ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου δίδει τὰς μᾶλλον συνετὰς βιολογικὰς συμβουλὰς, ἐξηγμένας ἀπὸ τὴν πείραν λέγων: «ὅτι ὅπως ἀπὸ τοῦς ἀρίστους ἐκ τῶν μᾶλλον γενναίων κυνῶν καὶ ὀρνίθων τῶν εὐρισκομένων εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας των ἀπαραιτήτως ζητῶμεν νὰ ἀποκτήσωμεν κύνας καὶ ὀρνίθους τελείους, καθ' ὅμοιον τρόπον ἀπαραιτήτως ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐξευγενίσωμεν τὸ ἀνθρώπινον εἶδος, πρέπει οἱ ἄριστοι νὰ συνέρχωνται μὲ τὰς ἀρίστας ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρας φοράς πρὸς

¹) Gaeger *Paideia* II 248 Oxford 1945.

²) Πλάτ. Πολιτ. 459 e.

δισαίωνισιν, οί δὲ ἐν μειονεκτικῇ καταστάσει εὐρισκόμενοι ὄσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρας φορᾶς καὶ τῶν μὲν πρώτων τὰ τέκνα νὰ τρέφωμεν, τῶν δὲ ἄλλων νὰ μὴ τρέφωμεν ἐὰν πρόκειται τὸ ἀνθρώπινον ποίμνιον νὰ γίνῃ ὄσον τὸ δυνατόν τέλειον». ¹

Εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπινου ποιμνίου ἀποβλέπων ὁ Πλάτων ἠθέλησεν καὶ ἐπεχείρησεν νὰ καθυγάσῃ τοὺς ὠφελιμωτάτους διὰ τὸ ἀνθρώπινον ποίμνιον γάμους

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον συνιστᾷ τὴν καθιέρωσιν εἰδικῶν ἑορτῶν καὶ πανηγυρέων, κατὰ τὰς ὁποίας τὰ ζεύγη θὰ ἡνοῦντο μὲ ψαλμοὺς ὕμνων καὶ προσφορᾶς θυσιῶν. Περίπτωσις καθῆν ἰσχύει καὶ ἡ προσωπικὴ γνώμη τῶν μελλονύμφων, τῶν ὁποίων τὴν γνώμην ὤφειλε νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἡ Πολιτεία, προκειμένου νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν βιολογικὸν ὄρον τῆς διαίωσισεως καὶ εἰς τὸ ἀνθρώπινον εἶδος, ὅστις ἰσχύει καὶ εἰς τὰ ζῷα, τὰ ὁποῖα, ἄλλωστε ὑπέκοντα εἰς τὸν νόμον τῆς ἐκλογῆς τοῦ καλυτέρου ὀρμεμφύτως ρέπουσι καὶ ζητοῦσι καὶ δοκιμάζουσι νὰ εὕρουν τὸ καλύτερον καὶ ἀκμαιότερον ἄρρεν διὰ νὰ καταστήσωσι τοῦτο πατέρα τῶν τέκνων των, τοῦθ ὅπερ καὶ πράττουσιν.

Ὁ Πλάτων μάλιστα πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ ἀνωτέρου βιολογικοῦ νόμου συνιστᾷ τὴν χρησιμοποίησιν τεχνασμάτων ἐκ μέρους τῶν ἀρχόντων, τῶν ἐπιβλεπόντων εἰς τὴν τέλει τῶν γάμων, ἅτινα ἐπεῖχον θέσιν φαρμάκων καὶ θεραπευτικῶν μέσων πρὸς ἐπίτευξιν εὐτεκνίας. ² ὑπὲρ τῆς ὁποίας μεριμνῶν λέγει ἐμφαντικῶς: «Πρέπει νὰ θεσπισθῶσι μελλοντικῶς μερικαὶ ἑορταί, κατὰ τὰς ὁποίας νὰ συναθροίζωμεν τὰς νύμφας καὶ τοὺς νυμφίους ὅτε θυσίαι καὶ ὕμνοι πρέπει νὰ ποιηθῶσιν ὑπὸ τῶν ποιητῶν μας, ὕμνοι κατάλληλοι διὰ τοὺς γάμους. Τὸν ἀριθμὸν δὲ τῶν γάμων θὰ θέσωμεν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ἀρχόντων, διὰ νὰ διατηροῦν οὗτοι ὄσον τὸ δυνατόν τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν πολέμων καὶ τῶν νόσων καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἔχοντες ὑπ' ὄψει, ὥστε ἡ πόλις μας νὰ μὴ καταστῇ καθ' ὄσον δυνάμεθα οὔτε πολὺ μικρὰ ἄλλ οὔτε καὶ πολὺ μεγάλη». ³

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνώσεων ἐξαρτᾶται ὡς βλέπομεν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πολιτῶν, οὗς χρειάζεται τὸ Κράτος, τοῦ ὁποίου ἡ τελειότης ἐπιβάλλει τὸ ὀλιγάνθρωπον διὰ νὰ εἶναι μᾶλλον εὐδιοίκητον κατ' ἀντίθεσιν μιᾶς μεγάλης καὶ συγκεχυμένης μάζης πολιτῶν, λίαν δυσδιοικήτου «μεγαλουπόλεως».

Ἀφαιρεῖται ἡ ἰδιοτέλεια καὶ συζεύγνυνται οἱ «ἄριστοι ταῖς ἀρίσταις» διὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν οἱ ὠριότεροι καὶ πνευμα-

¹) Πλάτ. Τηλ. 459 e.

²) Αὐτόθι 459 d.

³) » 559 e · 460 α.

τωδέστεροι τύποι. Καί τόσοι μόνον, ὅσοι εἶναι ἀρκετοί διὰ νὰ προστατεύσουν τὴν Πολιτείαν ἀπὸ ἐξωτερικοὺς ἢ ἐσωτερικοὺς ἐχθροὺς, ἀπὸ θανάτους ἐκ νόσων προερχομένους. Ἡ πρόνοια αὕτη, σπουδαιότατη, προλαμβάνει λίαν ἐπίφοβον διὰ τὴν εἰρηνικὴν διαβίωσιν τῶν λαῶν, στάσιν καὶ συμπεριφορὰν ἐκ μέρους αὐτῶν, οἱ ὅποιοι ζητοῦν «ζωτικὸς χώρους» εἰς βάρος ἄλλων ἐλευθέρων λαῶν ἢ δημιουργοῦν «νεωτερισμούς», κοινωνικὰς ἐσωτερικὰς ἢ καὶ γενικὰς ἀνατροπὰς, λίαν ἐπικινδύνους διὰ τὴν ὑπόστασιν τῶν λαῶν καὶ τὴν παγκόσμιον εἰρήνην.

Ἐπιβεβαιωθῆναι τὸν ἀναφερθεὶς τρόπος τῆς ἐκλογῆς τῆς νύμφης καὶ τελείσεως τῶν ἱερῶν γάμων μᾶς μεταφέρει εἰς ὅσα ἀναγράφει ὁ Πλούταρχος σχετικῶς μὲ τὰ ἐν Σπάρτῃ συμβαίνοντα, ὅστις λέγει: «Καὶ τὰ ἐξῆς λοιπὸν ἦσαν παρορμητικὰ πρὸς γάμον. Ἐν νοῶ τὰς δημοσίας τελετὰς τῶν παρθένων, τὰς ἀπογυμνώσεις αὐτῶν καὶ τοὺς ἐνώπιον τῶν νέων γενομένους ἀγῶνας τῶν νεανίδων, τῶν νέων οἵτινες ἐφέροντο ἐκεῖ ὄχι ἀπὸ ἀπλῆς καλαισθητικῆς ἀνάγκης ἐλαυνόμενοι ἀλλ' ἀπὸ ἐρωτικῆς παρορμητικῆς» ὡς λέγει ὁ Πλάτων, ἡ ἔθιμον μέχρι καὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων διατηρούμενον.»¹⁾

Ἡ φιλοσοφία τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος ἐδοκίμασε πικρότατα τὰς ἐκ τοῦ πληθωρισμοῦ τῶν πολιτῶν προελθούσας Ἑλληνικὰς ἀκαταστασίας, τοῦ Πελοποννησιακοῦ εἰκοσαετοῦς πολέμου, ὀφειλομένου ἐν πολλοῖς εἰς ἀνεπάρκειαν τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν πρὸς διατροφήν τῶν ἰδίων τῶν πολυαριθμῶν πολιτῶν, οἵτινες, διὰ τῆς προσηλώσεως τῶν εἰς ἰδεώδη ξένα πρὸς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν στοιχειωδῶν ἀναγκῶν, μετέβαλον τὴν Πολιτείαν εἰς νοσοῦσαν, ἐτοίμην νὰ δημιουργήσῃ ἀρπαγὰς ἄλλων χωρῶν διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἐκ νοσηρᾶς ἀντιλήψεως ὑπεραυξηθείσας ἀνάγκας τῆς. Ἡ φιλοσοφία ὡσαύτως παρατηροῦσα, ὅτι ἡ ὑπερεξόγκωσις καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς Ἀθηναϊκῆς καὶ Σπαρτιατικῆς κυριαρχίας, ἡ ὑπέρμετρος αὔξησις τῶν πολιτῶν καὶ αἱ ἀνεομάτιστοι δαπάναι, αἵτινες διετίθεντο εἰς τὸν ὑπέρμετρον κόσμον καὶ εἰς τὴν ἀπληστον ἀξίωσιν πρὸς ἱκανοποιήσιν περιττοῦ ὅλως διὰ τὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας ὡραίου διπλεῖσται ἐν Ἀσίᾳ ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ πόλεις, εἶχον μεταβληθῆ εἰς κέντρα λίαν δαπανηρᾶς καὶ ἀνελευθέρου ζωῆς, ἠθέλησε νὰ τεθῆ ἀντιμέτωπος καὶ νὰ καταπολεμήσῃ τὴν ὑποδοῦλωσιν ταύτην.

Οἱ σοφισταὶ μὲ τὰς θεωρίας των, αἵτινες ηὔξηθησαν ἐν τῷ δημοκρατικῷ πνεύματι τοῦ πέμπτου αἰῶνος, αἱ ὅποιοι ἐδικοιολόγουν ὅλας τὰς εἰς βάρος τῆς Ἑλληνικῆς εὐ-

1) Πλάτ. Λυκ. 15., Ξεν. Λακ. Πολιτ. I 4.

2) Στράβ. Γεωγρ. x-c 482 - 20.

δαιμονίας γενομένας ακρότητας, καί διαβρωτικάς έπιρροάς κατά της παλαιᾶς ήθικῆς, υπήρξαν ο αντίπους της Έλληνικῆς υγιούς διανοήσεως, ήτις διά τῶν Σωκρατικῶν μέθρον τόν δημοκρατικόν διάλογον, τῶν Κυνικῶν, τῶν συγγενῶν πρὸς αὐτοὺς Στωϊκῶν καί τοῦ ἀριστοκρατικοῦ Ἀριστοτέλους ήθέλησαν νά περιορίσουν τὸ κακόν. Οὕτω ὁ Σταγίριτης ἐπὶ τῶν ἰδίων ζητημάτων ὁμιλῶν καταφέρεται κατά τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν πολιτῶν, ἀπρόκλινῶν ὑπὲρ τοῦ ὀλιγαριθμοῦ αὐτῶν, ¹ λέγων ὅτι αἱ Πολιτεῖαι δέν εὐδοκιμοῦν τόσον ἀπὸ τόν πολὺν ἀριθμὸν τῶν πολιτῶν, τῶν ὁποίων τὸ πλῆθος δημιουργεῖ μεγάλην κοινωνικὴν ἄνωμαλίαν ὅσον ἀπὸ τὴν ἀρμονικὴν αὐξήσιν τῶν ἀτόμων ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας, τῆς ὁποίας οἱ κληροὶ πρέπει νά ἐξισῶνται πρὸς τόν ἀριθμὸν τῶν πολιτῶν, περιοριζομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεννήσεων, ὅπου αὐταὶ ὑπερβαίνουν τόν ἀριθμὸν τῶν κληρῶν. Διότι ὁ ἀπεριόριστος καί ὁ ἄμετρος ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων δημιουργεῖ πολλοὺς κατ' ἀνάγκην πτωχοὺς. Καί διὰ τοῦτο ἔργον πολιτικῆς προνοίας εἶναι πῶς οἱ γεννώμενοι νά μὴ καταστοῦν «νεωτεροποιοί», ² ἀνατροπῆς τῆς κοινωνίας, ἢ ἐπιδρομῆς καί δημιουργοὶ τῆς θεωρίας τῆς «ζωτικότητος τῆς φυλῆς» ἢ τοῦ ἀναγκαίου «ζωτικοῦ χώρου». Πρὸ τῆς δημιουργίας μιᾶς τοιαύτης ἀνωμάλου κοινωνικῆς καί γενικωτέρας ἀνατρεπτικῆς κινήσεως ἐπιβάλλεται καί ὁ δι' ἄμβλώσεως αὐτῶν περιορισμὸς τῶν γεννήσεων, ³ ἐφ' ὅσον τότε δέν ἦσαν δυνατὰ ἀποικίαι πρὸς εἰρηνικὴν διοχέτευσιν τοῦ πλεονάζοντος πληθυσμοῦ, ὡς συνέβαινεν ἄλλοτε κατά τὴν πρώτην καί δευτέραν περίοδον τῶν ἀποικιῶν ἢ πρὸς διάσωσιν τῶν πολιτικῶν φυγάδων, οἵτινες τιθέμενοι ἐκτὸς νόμου ὑπὸ τῶν πολιτικῶν αὐτῶν ἀντιπάλων προσέφευγον εἰς τὴν ξένην, ζητοῦντες ἄσυλον παρὰ τοῖς πολιτικοῖς αὐτῶν ὁμοῖότατοι ἢ κτίζοντες ἄλλαχού νέαν πόλιν ταύτην διώκουν συμφῶνως πρὸς τὰ πολιτικὰ αὐτῶν ἰδεώδη, αὐξάνοντες οὕτω τόν Ἑλληνικόν πληθυσμὸν καί διαδίδοντες τόν πολιτισμὸν τοῦ ἐκτὸς τῆς κυρίως Ἑλλάδος.

Παρά Πλάτωνι ὡς καί Ἀριστοτέλει δεσπόζει ἡ ἰδέα τῆς δημιουργίας ἀρίστου Κράτους. Καί οἱ ἀνωτέρω περιορισμοὶ καί φροντίδες καί τὴν ἰδέαν ταύτην ἔχουν ὡς ἐπίκεντρον. Ὁ Πλάτων δέν ζητεῖ νά ἐξευγενίσῃ διὰ τῶν μέτρων τοῦ τούτων, ὡς καί δι' ὅσων θά ἴδωμεν, τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἢ τὰ διάφορα Ἑλληνικά κρατίδια μόνον ἀλλ' ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα Ἑλληνας καί βαρβάρους.

¹) Ἀριστ. Πολιτ. 1265 α 43 47.

²) Αὐτόθι 1168 b. 9-16.

³) Ἀριστ. Πολιτ.

Καί ἐν ᾧ σήμερον ὑποστηρίζεται ὅτι Ἔθνος σημαίνει τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας, τὰς ὁποίας ἡ φύσις καὶ ἡ ἱστορία κατέστησαν ἀντιπροσώπους τοῦ ἰδιαιτέρου τούτου συνόλου· ἐν ᾧ σήμερον διακηρύττεται ὅτι τὸ Κράτος εἶναι ἡ μορφή ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ ἔθνος πολιτικῶς ὑφίσταται καὶ ἐνεργεῖ καὶ ὅτι κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην, ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς, τῆς ἀνατροφῆς καὶ μορφώσεως τῶν μελλόντων πολιτῶν εἶναι ἡ δημιουργία ἀτόμων ἅτινα, θὰ ἔχουν σὺν τοῖς ἄλλοις ἐνστερνισθῆ τὰ πολιτικά καὶ ἔθνικα ἰδεώδη τῆς φυλῆς, συνηγοροῦντα εἰς τὰς κακητικὰς καὶ ἐξοντωτικὰς αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἄλλων βλέψεις, ὁ Πλάτων ἀντιθέτως ζητεῖ ἄλλο τι θέλει νὰ ἴδῃ, νὰ δημιουργήσῃ μὲ τὰ παρόντα δεδομένα καὶ προϋποθέσεις, τὰς ὁποίας οὗτος ἀπὸ πάσης πλευρᾶς περισυλλέγει, μίαν ἰδεώδη Πόλιν· Κράτος, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ εὐρίσκεται οὗτος ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὰς γενικὰς πραγματικότητας τῆς ἐν γένει ἑλληνικῆς ζωῆς καὶ πρὸς τὴν τάσιν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, ἣτις ἐζήτει διὰ τὴν ἑλληνικὴν διανόησιν, λόγῳ τῆς ὑπερτριχίλιετοῦς πολιτικῆς τῆς ζωῆς τέλειον πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἐξελίσσετο τὸ ἄτομον—πολίτης συμφώνως πρὸς τὰ ἰδανικά τοῦ τελείου, ὡς ἀντελαμβάνετο τοῦτο τὸ πνεῦμα τοῦ 4ου αἰῶνος π.χ. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ὁ Πλάτων κατὰ καιροῦς ἀποκαλεῖ τὴν Πολιτείαν τοῦ «πόλιν ἑλληνικὴν»¹ ἐνῶ συγχρόνως λέγει ὅτι ὁ Σωκράτης οἰκοδομεῖ Κράτος ἑλληνικόν. Τοῦτο ὅμως δὲν ἀντιπροσωπεύει ὀλόκληρον τὸ ἑλληνικὸν Ἔθνος. Διότι παραλλήλως λέγει ὅτι θὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἑλληνικά Κράτη μὲ τὰ ὁποῖα ἡ Πολιτεία του δύναται νὰ εὐρίσκεται εἰς ἐχθρικὰς ἢ φιλικὰς σχέσεις.

Ὅπως δὲ διευκρινιστικῶς λέγει ἡ πόλις του θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ εἰς χώρας βαρβάρους καὶ ἴσως νὰ ὑπῆρχε μεταξὺ αὐτῶν² τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ τὴν εὐρύτητα τοῦ κοσμοπολιτικοῦ τοῦ πνεύματος καὶ τὸν σεβασμὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀνατολικὸν πολιτισμὸν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου πλεῖστα καὶ μάλιστα ἐκ τῶν Αἰγυπτίων παρέλαβεν. Διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι πλὴν τῶν μαθηματικῶν καὶ αἰ ἰατρικαὶ αὐτοῦ γνώσεις αἱ ἀπλήστως εἰς τὴν Πολιτείαν, τοὺς Νόμους καὶ τὸν Τίμαιον ἐκτιθέμεναι, ἐνέχουν πολὺ τὸ «ἱερατικόν», τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ἑλληνικῆς δημιουργικότητος μεταπλασθέν, ἐμφανίζεται ἑλληνικὸν γνήσιον προϊόν, κατάλληλον δι' ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα ὡς ἐπιστήμη.

Οὕτω καὶ ἡ Πολιτεία του εἰς τὰ ὄμματα τόσον τοῦ ἰδίου ὅσον καὶ ἡμῶν μὲ τὰ προληπτικὰ κατὰ πάσης φύσεως κα-

¹) Πλάτ. Πολιτ. 469 b-c, 470 α, 470 c, 470e, 471 α.

²) Αὐτόθι 499 c.

κίας μέτρα με ὅλα τὰ προβαλλόμενα θεραπευτικά κατὰ τῆς πρᾶσιν ἀνθρωπότητος μέσα, με ἄλλας τὰς διδομένας συνταγὰς ὡς εἰς τὸ ζήτημα τῆς τελείσεως τῶν γάμων, τῆς ἐκλογῆς τῶν μελλόντων γονέων παύει νὰ ἔχη τὸν περιορισμένον Ἑλληνικὸν χαρακτήρα, τὸν ὁποῖον ἀντικαθιστᾷ ὁ εὐρὺς ἀνθρωπιστικὸς τοιοῦτος, ὑπὸ τὸν ὁποῖον παρουσιάζονται αἱ παιδαγωγικαὶ ἀρχαὶ του, αἷτινες παρουσιάζουν ἓν τέλειον σύνολον με ὅλα τὰ μέρη, ἀποτελοῦντα μίαν ἐνότητα.¹

Ὁ Πλάτων μετὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπεστήριζε ὅτι ἐν μικρὸν ἀλλὰ στενῶς συνδεδεμένον Κράτος θὰ ἦτο μία περισσότερον τελεία ἐνότης παρὰ οἷονδήποτε με μεγαλυτέραν ἐδαφικὴν ἐπέκτασιν ἢ με περισσότερους κατοίκους Κράτος,² διὰ τοῦτο, καὶ ὁ γάμος παρ' ἀμφοτέροις δὲν ἐπιδιώκει τὴν αὐξήσιν ἀλλὰ τὴν ἐξ ἐπιλογῆς βελτίωσιν τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ὁποῖου ἡ τελεία ἐκδήλωσις εὐρίσκεται, ὡς θὰ ἴδωμεν, εἰς τοὺς φύλακας, ἐξ ὧν ἀπορρέει ἡ ἰθύνουσα τάξις τῶν ἀρχόντων.

77. Εὐγονία.

Εἶδομεν ὅτι ὁ γάμος εἰς τὴν Πλατωνικὴν Πολιτείαν ἦτο ὡς εἰς τὰς Δωρικὰς τοιαύτας κρατικὴ καθ' ὀλοκληρίαν ὑπόθεσις. Διότι ἐκ τῆς εὐδοκιμήσεως τοῦ γάμου ἐξηρτᾶτο ἡ πρόοδος ἢ μὴ τοῦ ἀνθρωπίνου ποιμνίου, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ καταστῆ «ὄτι ἀκρότατον», τελειότατον.

Ὁ Πλάτων ἐκκινῶν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν διὰ τὰ κάλλιστα, τὰ ὠραιότατα καὶ ἀρτιότατα σωματικῶς καὶ πνευματικῶς παιδιὰ προέρχονται ἀπὸ τοὺς καλλίστους γονεῖς, κατέληγεν εἰς τὸν περίφημον δογματισμὸν ὅτι: «Πρέπει οἱ ἄριστοι με τὰς ἀρίστας νὰ συνέρχονται, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερας φοράς πρὸς τεκνοποίησιν κατ' ἀντίθεσιν τῶν μειονεκτούντων σωματικῶς καὶ ψυχικῶς»,³ τῶν ὁποίων οἱ καρποὶ πρέπει πάσῃ θυσίᾳ νὰ παρεμποδισθῶσι διὰ νὰ δημιουργηθῇ ἡ τελειότερα ἀνθρωπίνη κοινωνία.

Ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τῆς τελειοποιήσεως, τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ τελειοτέρου, τοῦ ἀπηλλαγμένου πάσης κληρονομικῆς ἀτελείας τύπου ἐλαυνόμενος ὁ Πλάτων, συνιστᾷ ὄχι ἀπλῶς τὴν θανάτωσιν, τὴν εἰς ἀποθέτας ἀπόκρυψιν τῶν καχεκτικῶν βρεφῶν ἀλλὰ καὶ τὴν ἄμεσον ἐκτέλεσιν τῶν ἐξ ἐλαττωματικῶν γονέων προερχομένων. Καὶ τοῦτο διότι φοβεῖται τὴν κληρονομικότητα, καθ' ὅν ἀκριβῶς τρόπον καὶ ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη ἐξε

¹) Πλάτων Πολιτ. 462 α-β

²) Ἀριστ. Πολιτ. 7-5, 1327 α 1.

³) Πλάτων Πολιτ. 459 ε.

τάζουσα τὰ αἷτια τῆς ἐξασθενήσεως τοῦ γεννητικοῦ κυττάρου δι' ὧν ἐποπτικῶν μέσων σήμερον διαθέτει, ὑποβοηθοῦσα τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὠφελίμων καὶ παρακωλύουσα τὴν γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν ἀνυξίων καὶ ἐπιβλαβῶν κληρονομικῶν προδιαθέσεων, ὑποβοηθοῦσα οὕτω τὴν γέννησιν ἀξιολόγων ἀπογόνων καὶ ἐξευγενίζουσα τὸ εἶδος.

Ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη ἐφαρμόζει καὶ αὕτη τὸν ἀρχαῖον ἰατρικὸν ὄρον τὴν «ἐξ ἀκμαζόντων γονέων γένεσιν τέκνων» διότι ἐξ ἀγαθῶν γονέων προέρχονται καλύτερα¹ καὶ ἐπομένως τὸ σημερινὸν ἀνθρώπινον γένος πρέπει «οὐκ ἐκ τῶν τυχόντων ἀλλ' ἐκ τῶν ἀρίστων»² νὰ δημιουργήσῃ τοὺς σημερινούς του ἐκπροσώπους, διὰ νὰ καταστῶσιν ἄριστοι ἄνθρωποι —πολίται μιᾶς τελείας ἀνθρωπίνης κοινωνίας, ἣτις μὲ τὰ τελειότατα μέσα τῆς πνευματικῆς καὶ τεχνικῆς ἐπικοινωνίας ὀλονέν καὶ πνευματικῶς προσεγγίζει ἑαυτήν. Διὰ τοῦτο αὕτη καταπολεμᾷ τὴν κληρονομικὴν μετάδοσιν καὶ ἐξάπλωσιν ἀσθενῶν προδιαθέσεων, ὑποβοηθοῦσα τοὺς φορεῖς ὑγιῶν τοιούτων ἐφαρμόζουσα τουτέστι τὴν πρακτικὴν εὐγονίαν.

Καὶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ λέγομεν ὅτι πολλὰ Εὐρωπαϊκὰ Ἔθνη ὡς καὶ ἡ βόρειος³ μερικὴ ἐμποδίζουν, καὶ λίαν ὀρθῶς, τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διαιώνισιν κακῶν προδιαθέσεων διὰ σειρᾶς νομοθετημάτων ἐν ᾧ παραλλήλως διὰ διαφωτιστικῶν διαλέξεων διδασκαλιῶν, δημοσιεύσεων ἐπιδιώκεται ἡ ὀρθὴ κατεύθυνσις τῶν ἀτόμων. Εἶναι εὐτύχημα ὅτι σήμερον ἡ νέα αὕτη περὶ εὐγονίας ἐπιστημονικὴ εὐρυτάτης μορφῆς ἐρευνα, ἐθεωρήθη ὡς τμῆμα τῆς ἀγωγῆς, ἀποτελοῦσα ἀναγκαῖον αὐτῆς, ὡς ἤθελε καὶ ὁ Πλάτων παράρτημα, ὅστις ἐζήτηι νὰ καταστήσῃ τοὺς πολίτας του ἐπιστήμονας γονεῖς κατ' ἀρχὴν διὰ νὰ δημιουργοῦν ὑγιῆ ἀνθρωπότητα. Διὰ τοῦτο ὁ Πλάτων λέγει ὅτι «ὁ νύμφιος καὶ ἡ νύμφη πρέπει πρὸ πάσης ἄλλης φροντίδος νὰ σκέπτωνται ὅτι πρέπει νὰ παρουσιάσουν εἰς τὴν πόλιν ὅσον τὸ δυνατόν καὶ ὠραιότατους καὶ πνευματικῶς ἀρίστους παῖδας» ὅτι «ὅλοι οἱ ἄνθρωποι οἵτινες μετέχουν εἰς μίαν πράξιν ἐφ' ὅσον μὲν ἔχουν ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν τῶν πρὸς ἑαυτοὺς καὶ πρὸς τὸ ἐκτελούμενον ἔργον τότε ὅλα ὠραῖα καὶ τέλεια κάμνουν, ἀπροσεκτοῦντες δὲ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὴν ἐκτελουμένην πράξιν τότε ὅλα ὅσα γίνονται εἶναι καὶ ἀκαλαίσθητα καὶ ἀτελεῖ», ὅτι διὰ τοῦτο «πρέπει καὶ ὁ νύμφιος νὰ ἔχη ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν του πρὸς τὴν νύμφην καὶ τὴν παιδοποιῖαν ὅπως καὶ ἡ νύμφη κατὰ τὸν χρόνον ἐξαιρετικῶς τοῦτον καθ' ὃν δὲν ἔχουν ἀκόμη γίνεαι παιδιὰ εἰς αὐτούς...» ὅτι

¹) Πλάτ. Πολιτ. 459 d, Ἄριστ. Πολιτ. Α. Ε.

²) Ἄριστ. Πολιτ. VII Σ Γ.

«ἡ τεκνοποίησις καὶ ἡ ἐπαγρύπνησις ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας ἐπὶ τῶν τεκνοποιούντων νὰ εἶναι δεκαετοῦς διαρκείας· καὶ ὅτι «ἂν τινες ἐκ τῶν συζύγων ἀμφοτέρων τῶν φύλων εἶναι ἄγονοι τότε κατόπιν κοινῆς αὐτῶν ἀποφάσεως ἅς διαζεύγνυνται...», ὅτι ἐν περιπτώσει «μεταξὺ αὐτῶν διαφωνίας ἢ παραβιάσεως τῆς συζυγικῆς πίστεως αὐτός, ὅστις θὰ ἀπεδεικνύετο ἔνοχος θὰ ἐτιμωρεῖτο ἀναλόγως.»¹⁾

Εἰς τὰ ἀνωτέρω βλέπομεν τὴν παιδαγωγικὴν φροντίδα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὸ κύριον μέλημα, τὸ ὁποῖον δίδει εἰς τὸν πολίτην καὶ πολιτίδα, εἰς τὸν νόμον διὰ νὰ φροντίσουν νὰ παραδώσουν εἰς τὴν Πολιτείαν ἀρίστους καρπούς.

Βλέπομεν εἰς τὰς ἐπιτακτικῶς ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου ἐπιθεμέναις ἀνωτέρω γνώμας τὴν προληπτικὴν τῶρα μορφήν τῆς εὐγονίας νὰ ἐπεμβαίη πρὸς ἐξευγένισιν τοῦ εἴδους. Ζητεῖ διὰ τῶν καταλλήλων ἐνώσεων, διὰ τῶν καλυτέρων συνδυασμῶν νὰ ἀποφύγῃ τὴν διαιώνισιν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν ἐλαττωμάτων. Ἡ Ἑλληνικὴ παρατηρητικότης, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἑβδόμου π. Χ. αἰῶνος ἐκαυτηρίαζε τοὺς μὴ ἐφαρμόζοντας τὸν νόμον τῆς ἐπιλογῆς²⁾ ὡς συνέβαινε προκειμένου διὰ τὴν ἐξευγένισιν τῶν ζώων, ἐκσπᾶ διὰ τοῦ Πλάτωνος εἰς δογματικούς ἀφορισμούς, ἀποβλέποντας εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῆς ἀνθρωπότητος.

Διότι ὅπως σήμερον ἡ φυτοκομία καὶ ἡ κτηνοτροφία χρησιμοποιοῦν ἐκλεκτὰ εἶδη πρὸς παραγωγὴν ὄντων καθαροῦ τύπου, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαιότης, ἐμπειρικῶς πλέον, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἐνεργοῦσα, ἐπεδίωκε τὴν βελτίωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους.

Καὶ αὐτός ὁ Ἀριστοτέλης ἐζήτει ἀρίστην γῆν πρὸς σποράν, θεωρῶν καὶ οὗτος τὴν δύναμιν τῆς κληρονομικότητος μεγίστην. Διὰ τοῦτο συνίστα : «νὰ ῥίπτη τις τὸ σπέρμα εἰς τὴν τελειοτάτην καὶ μᾶλλον ἐπεξεργασμένην γῆν, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ λάβῃ ἐξ αὐτῆς τοὺς μᾶλλον τελείους καρπούς»,³⁾ ἐφιστῶν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου μεγίστην προσοχὴν, περίσκεψιν καὶ σύνεσιν ὥστε «νὰ μὴ ῥίπτη τις τὸ σπέρμα αὐτοῦ ὅπου ἤθελε τύχει διὰ νὰ μὴ προκύπτουν καιδιὰ ἐξ ἀνηθίκων καὶ μειονεκτικῶν μητέρων,⁴⁾ τῶν ὁποίων θὰ δικιωνίζετο ἐκ λόγων κληρονομικότητος ἢ πάσης φύσεως κακία καὶ μειονεκτικότης.

Ὁφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τόσον ἡ πνευματικὴ ἀρτιότης ὅσον καὶ ἡ σωματικὴ ἀκμὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ἦσαν φυλετικὴ κληρονομία,⁵⁾ ἥτις ἐπηυξήθη διὰ τῶν πολ-

1) Πλάτ. Νόμ. 783 d-785 α.

2) Ἡσίοδ. Ἔργα Ἡμέραι 699 καὶ ἐξῆς.

3) Ἀριστ. Πολιτ. 558

4) Ἀριστ. Οἰκονομ. Στ' 508c, 580

5) *Rer ue de deux mondes* 147 σελ. 94, 1897 Paris.

λαπλών φροντίδων τῆς κοινωνίας, ἣτις ἐφρόντιζεν ἐκ τυφλῆς σχεδὸν ὑπακοῆς εἰς τὸν νόμον τῆς ἐπιλογῆς, τῆς ἐπιδόσεως ἀπὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων εἰς πάσης φύσεως ἀθλητισμόν, δι' ὑγιῶν ἐθίμων καὶ νομοθετημάτων νὰ περιφρουρῇ καὶ διαιωνίζη τὸν ἄριστον τύπον τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος, ὧν ἀντίγραφα εἶναι οἱ σεμνοὶ καὶ ἀπλοὶ ὀμηρικοὶ ἥρωες καὶ ἠρωῖδες ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐξεκολάφθη ὁ ὑγιέστερος ἠθικὸς κόσμος, οἷον εἶδομεν εἰς τὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων σοφῶν τοῦ τετάρτου αἰῶνος Ἰδίᾳ καὶ εἰς τὸν καλαισθητικὸν κόσμον τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος, τοῦ ὁποίου τὰ προϊόντα θὰ ἀποτελοῦν τὴν τελειότεραν ἐκδήλωσιν τοῦ «καλοῦ». Αἱ ἱατρικαὶ γνώσεις τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς ἦσαν τοιαῦται, ὥστε ἐπέβαλον τὴν προληπτικὴν κατὰ τὸ πλεῖστον εὐγονίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγεται καὶ ἡ πρόνοια τοῦ Πλάτωνος, ὅπως «τὰ τέκνα τῶν χειροτέρων καὶ ἐὰν κανὲν ἐκ τῶν ἄλλων, τῶν ἐκ τῆς τάξεως τῶν φυλάκων ἀνάπηρον γίνῃ αὐτὸ θὰ ἀποκρύψουν ὡς ἀρμόζει εἰς μυστικὸν καὶ ἄγνωστον τόπον ἐὰν πρόκειται ἡ γενεὰ τῶν φυλάκων νὰ καταστῇ καθαρὰ»¹ ἀπὸ πᾶσαν ὀργανικὴν μειονεκτικὴν ἀπηλλαγμένη, ἢ αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Ἀριστοτέλης «κανὲν σωματικῶς ἀνάπηρον νὰ μὴ τρέφωμεν ἀλλὰ νὰ τὸ ρίπτωμεν εἰς ἀποθέτας» κατὰ τὸ Σπαρτιατικὸν σύστημα.²

Ὡς προληπτικὸν ὡσαύτως ὑπὲρ τῆς εὐγονίας μέτρον μολονότι ἐνέχει πολλὰ τὰ οἰκονομικὰ ἐλατήρια εἶναι καὶ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ πρόνοια, τὴν ὁποίαν λαμβάνει κατὰ τῆς ἐκ συγγενῶν προελεύσεως τέκνων, ζητῶν τὴν ἐκ διασταυρώσεως τῶν καλυτέρων γένεσιν αὐτῶν καὶ τὴν ἄμεσον, τὴν ἄνευ οἴκτου ἐξαφάνισιν παντός καρποῦ, ὁ ὁποῖος θὰ ἐγεννᾶτο ἐκ γονέων ὑπερηλίκων³ ἢ ἐλαττωματικῶν.

Μεταφερόμεθα εἰς τὰ ἐν Σπάρτῃ ἰσχύοντα, εἰς τὴν ὁποίαν «ὁ γονεὺς δὲν ἦτο κύριος νὰ διατρέφῃ τὸ παιδί του ἀλλ' ἀφοῦ παρελάμβανεν αὐτὸ μετέφερε τοῦτο εἰς τινὰ τόπον, ὅστις ὠνομάζετο λέσχη, εἰς τὸν ὁποῖον καθήμενοι οἱ πρεσβύτατοι ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν φυλῶν, ἀφοῦ ἐν λεπτομερείᾳ ἐξήταζον τοῦτο, ἐὰν μὲν αὐτὸ ἦτο ἀρτιμελές καὶ σωματικῶς ρωμαλέον ἔδιδον ἐντολὴν νὰ διατρέφουν αὐτό, ἀφοῦ προηγουμένως ἔδιδον εἰς τοῦτο ἓνα κληρὸν ἀπὸ τοὺς ἐξ ἑννέα χιλιάδων τοιούτους. Εἰς περίπτωσιν δὲ καθ' ἣν τὸ παιδίον ἦτο ἀτελές καὶ κακῶς διαπεπλασμένον τὸ ἀπέστελον εἰς τοὺς λεγομένους ἀποθέτας»,⁴ διότι μόνον οὕτω τὸ ἀριστοκρατικὸν «ποίμνιον» τοῦ Θεόγνιδος καὶ τοῦ Πλάτωνος θὰ ἀπέβαινε «τελειότατον».

¹) Πλάτ. Πολιτ. 460 c.

²) Ἀριστ. Πολιτ. VII, Στ'

³) Πλάτ. Πολιτ. 461 c-d.

⁴) Πλουτ. Λυκ. 17.

Ἐλέχθη ἀνωτέρω ὅτι ὁ γάμος εἰς τὴν Πλατωνικὴν Πολιτείαν ἦτο ὡς εἰς τὰς Δωρικὰς τοιαύτας ὑπόθεσις κρατική. Διότι ὁ μυθικός Σπαρτιάτης νομοθέτης, ἀπηχῶν τὸ ὀλοκληρωτικὸν πνεῦμα τῶν δορυκτητῶν, «πρῶτον μὲν δὲν ἐθεώρει τὰ παιδιά ὡς ἀνήκοντα εἰς τοὺς γονεῖς των ἀλλ' ὡς τέκνα ὀλοκλήρου τοῦ Κράτους, διὰ τοῦτο δὲν ἤθελε ἀπὸ τοὺς τυχόντας ἀλλ' ἀπὸ τοὺς ἀρίστους—σωματικῶς καὶ πνευματικῶς ἀνθρώπους νὰ ἔχουν προέλθει οἱ πολῖται. Παρετήρει ἐξ ἄλλου εἰς τὰς νομοθεσίας τῶν ἄλλων μεγάλην ἀκαταστασίαν σχετικῶς μετὰ τὰ ζητήματα ταῦτα, οἱ ὅποιοι τοὺς μὲν κύνας καὶ τοὺς ἵππους φέρουν πρὸς τεκνοποίησιν μὲ τοὺς καλυτέρους ἀπὸ τοὺς ἄρρενας ἐπιβήτορας, φροντίζοντες νὰ πείσουν τοὺς κυρίους αὐτῶν ἢ μὲ εὐγνωμοσύνην ἢ μὲ μισθόν, ἐνῶ τὰς γυναῖκας ἀφοῦ τὰς ἐγκλείσουν εἰς τὸν οἶκόν των τὰς φρουροῦν ἔχοντες τὴν ἀξίωσιν ἀπὸ αὐτοὺς μόνον νὰ τεκνοποιῶσιν ἔστω καὶ ἂν εἶναι ἀνόητοι, νοσῶδεις, ὑπερήλικες, ὡς ἐάν τὰ παιδιά κατὰ πρῶτον λόγον δὲν θὰ ἐγένοντο κακὰ δι' ἐκείνους, οἵτινες τὰ ἔχουν καὶ τὰ ἀνατρέφουν ἐάν ἐκ κακῆς σπορᾶς ἐλάβανον τὴν ὑπαρξίν των καὶ καλὰ ἐάν ἐξ ἀγαθῆς σπορᾶς ἐγεννῶντο»¹ ταῦτα.

Ὁ Σπαρτιάτης νομοθέτης θεωρῶν, ὡς βλέπομεν, τὰ τέκνα κτῆμα τὰς Πολιτείας, εἶχε τὴν ἀξίωσιν οἱ πολῖται—στρατιῶται νὰ προέρχωνται ἐκ τῶν ἀρίστων ἀπὸ πάσης ἀπόψεως πολιτῶν. Ἐθεωρεῖτο πράγματι ἐγκληματικὴ ἢ ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς δημιουργίας ἀρίστου τύπου παραμέλησις τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἣτις ὤφειλε διὰ νομοθετημάτων καὶ δι' ἄλλης κρατικῆς ἐπεμβάσεως νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐξευγένισιν τοῦ φυλετικοῦ καὶ ἐθνικοῦ τύπου. Εἴμεθα ὄντως τελείως ἀνακόλουθοι ὡς κοινωνία κατὰ τὸν ἀριστοκράτην Θεόγνιν «ὅταν θέλωμεν κριούς καὶ ὄνους καὶ ἵππους ἀπὸ καλὸν εἶδος, καὶ πᾶς τις θέλει ἀπὸ καλὸν εἶδος νὰ ἀποκτήσῃ ἀπογόνους, ἐνῶ δὲν φροντίζει ὁ ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας καταγόμενος ἀνὴρ νὰ μὴ νυμφευθῇ κόρην σωματικῶς μειονεκτοῦσαν ἐκ πατρὸς κακῆς οἰκογενείας ἐάν δώσῃ εἰς αὐτὸν πολλὰ χρήματα οὐδὲ γυνὴ πάλιν δὲν ἀρνεῖται νὰ γίνῃ σύζυγος πλουσίου ἀλλὰ ἀπὸ κακῆς οἰκογένειαν προερχομένου ἀνδρός, διότι ἐπιθυμεῖ ὑλικὰς ἀπολαύσεις ἀπὸ πλούσιον. Καὶ αὐτό, διότι οἱ ἄνθρωποι ἐκτιμῶσι τὰ χρήματα».²

Καὶ ἐνῶ τοιαύτην σημασίαν ἀπέδιδεν ὁ ποιητὴς εἰς τὴν κληρονομικότητα ὁ ἴδιος ὡσαύτως παρεδέχετο ὅτι αἱ παραδόσεις καὶ ἡ συνήθεια μετὰ πάροδον χρόνου καθίστανται ἡθὸς χαρακτήρ, δευτέρα καὶ ἰσχυρὰ φύσις τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τὴν

¹) Πλουτάρχ. Λυκούργ. 15.

²) Θεόγνις στίχ. Παραβλ. Hisfoire Pestalojji 95 Lausanne.

ὅποιαν τὸσον αὐτὸς ὄσον καὶ οἱ ἀπόγονοί του δὲν δύνανται νὰ ἀπομακρυνθοῦν.

Διὰ τοῦτο λέγει τὸν κάπως περίεργον ἀλλ' ἐξηκριβωμένον καὶ ἰσχύοντα διὰ τοὺς ἐπὶ σειρὰν ἑκατονταετηρίδων ἢ καὶ χιλιετηρίδων ὑποδούλους λαοὺς ἰσχυρισμὸν καθ' ὃν :

«Οὐδέποτε κεφαλὴ δουλικὴ γίνεται ἀπὸ τὴν φύσιν νὰ ἴσταται εὐθεῖα ἀλλὰ πάντοτε εἶναι στριφνὴ καὶ τὸν αὐχένα τῆς ἔχει λοξόν. Διότι οὔτε ἀπὸ τὸ σκυλλοκρόμμυδον βλαστάνουν ρόδα οὔτε ὑάκινθος οὔτε ἀπὸ μητέρα δούλην τέκνον μὲ ἐλευθέρας ἀρχάς», θεωρία ἣτις ἐπηρέασε τὸσον τὰς Ἑλληνικὰς ἀρχαίς, τὰς πάσης μορφῆς Πολιτείας ὄσον καὶ ὄλους τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας παιδαγωγοὺς καὶ φιλοσόφους.

Ἐξετάζοντες τὸ ζήτημα τῆς εὐγονίας, ὡς τοῦτο ἐκτίθεται εἰς τὴν Πολιτείαν καὶ τοὺς Νόμους, παρατηροῦμεν ὅτι τοῦτο εἶναι κατ' ἀρχὴν ἀντιγραφὴ ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερον τροποποιημένη τῶν ἀριστοκρατικῶν Δωρικῶν ἢ Πυθαγορείων ἀρχῶν περὶ ἐξευγενίσεως τοῦ εἴδους.

Προτάσσοντες μέρος τουλάχιστον τούτων, τὰς σπουδαιότητας, θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐννοήσωμεν πληρέστερον τὸ παιδαγωγικὸν πνεῦμα ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἠλαύνετο ὁ Ἰλάτων, ἐκθέτων τὰς περὶ διαιωνίσεως τοῦ εἴδους ἀπόψεις του.

Οὕτω διὰ τὸν Λάκωνα δὲν ἦτο ἀνήθικον ὁ σύζυγος, βλέπων τὴν σωματικὴν, πνευματικὴν του ἀναπηρίαν ἢ τὴν νοσώδη του κατάστασιν, «νὰ ἐπικαλεσθῆ διὰ τὸ γένος του τὴν συνδρομὴν ἑνὸς ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου θὰ ἐθαύμαζε τὸ σῶμα καὶ τὴν γενναιοψυχίαν καὶ τοῦτον ἀφοῦ θὰ παρουσίαζεν εἰς τὴν σύζυγόν του θὰ ἐτεκνοποιεῖ»¹ ἐξ αὐτοῦ σῦτῃ διὰ λογαριασμὸν τοῦ συζύγου τῆς. Ἐὰν ἀντιθέτως πάλιν κανεὶς δὲν ἤθελε μὲν νὰ συγκατοικῆ μὲ γυναῖκα ἐπεθύμει ὁμῶς νὰ ἀποκτήσῃ καλὰ παιδιά, ὁ Σπαρτιάτης νομοθέτης ὥρισε καὶ ὁ τελευταῖος οὗτος νὰ δύναται νὰ τεκνοποιήσῃ ἀπὸ ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἶδει ὅτι ἦτο γενναίοψυχος καὶ ἐγεννοῦσεν ὠραῖα παιδιά, ἀφοῦ προηγουμένως θὰ ἔπειθε τὸν σύζυγόν τῆς νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ τὴν τεκνοποίησιν² δι' αὐτοῦ.

Ὡς βλέπομεν εἰς τὴν Σπάρτην, τῆς ὁποίας πολλὰ τῶν παλαιῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων παρελήφθησαν ἐκ Κρήτης, εἰς τὴν ὁποίαν λίαν ἐνωρίς κατὰ τὸν Ἐφορον³ ἠτόνισαν ἐνῶ εἰς τὴν Σπάρτην ἐπὶ αἰῶνας μετ' ἀκριβείας ἐφηρμόζοντο, καταντήσαντα Σπαρτιατικά, ὑπῆρχεν ἐλευθερία συζεύξεων καὶ διαζεύξεων ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ἀκμαίων καὶ ῥωμαλέων καὶ ἐν ταυτῷ εὐψύχων βλαστῶν.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ὀρμώμενοι οἱ ἔφοροι ἐτιμῶ-

¹) Πλουτ. Λυκ. 15.

²) Ξενοφ. Λακεδ. Πολιτ. I. 8.

³) Στραβ. Γεωγρ. X. 481-482, X C. 480 16.

ρουν άδιακρίτως πάντα παραβάτην τοῦ περι εὐγενείας νόμου μὴ ἀπαλλάξαντες τῆς τιμωρίας οὐδὲ τὸν ἄλλως συνετὸν βασιλέα Ἄρχίδαμον «τὸν νυμφευθέντα μικρόσωμον γυναῖκα» μετὴν δικαιολογίαν : «Ἄλλὰ εἰς ἡμᾶς θὰ γεννήσῃ βασιλίσκους καὶ ὄχι βασίλεις», ¹ εἰς βάρος τῆς ἐξευγενίσεως. Πάντα ταῦτα συνέβαινον εἰς τὴν Σικάρτην, τῶν ὁποίων ἐζητεῖτο ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ εἰς τὴν Πλατωνικὴν Πολιτείαν, διότι τὰ πάντα καὶ εἰς αὐτὴν ὄφειλον νὰ θητεύουν εἰς τὴν Πολιτείαν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ κατὰ τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα τοῦ πέμπτου αἰῶνος ἀνήκον. ²

Ἡ παλαιὰ ὑγιεινὴ, ὡς βλέπομεν, ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων κρίνουσα, ἐπεδίωκε τὴν ἐξευγένισιν τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους διὰ διασταύρωσεως τῶν καλυτέρων ἐκπροσώπων, ἐπιδιώκουσα οὕτω τὴν ἀνάπτυξιν κληρονομικῶν προδιαθέσεων, αἵτινες ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μεταβιβαζόμεναι, δημιουργοῦσι φυσικὴν προδιάθεσιν, ἣτις, εὕρισκομένη εἰς λανθάνουσαν ἐν τῷ ὀργανισμῷ κατάστασιν, ὅταν διὰ καταλλήλου ἢ αὐτομάτου διεγέρσεως παρακινηθῇ, ἐκδηλοῦται ὡς φυσικὴ πλέον ἰδιότης.

Ἀφίνεται πλήρως νὰ ἐννοηθῇ ὅτι ἡ ἀρχαία ὑγιεινὴ καὶ ἰατρικὴ ἐγνώριζεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι φορεὺς ὠρισμένων ψυχικῶν καὶ σωματικῶν ἰδιοτήτων, αἱ ὁποῖαι εὕρισκοντο εἰς λανθάνουσαν κατάστασιν ³ καὶ αἱ ὁποῖαι, ταχύτερον ἢ βραδύτερον ἐκδηλοῦμεναι παρήγαγον φυσιολογικὰς ἰδιότητας, ⁴ τὰς ὁποίας ὀφείλει ἡ ἀγωγή καὶ ἡ παιδεία νὰ ἐπεξεργασθοῦν.

Ἡ ἀρχαία ἰατρικὴ ἐγνώριζεν ὅτι «ὄλαι αἱ προγονικαὶ ἐπιρροαί... ἐκδηλοῦνται εἰς τὰ παρόντα ἄτομα ὡς ἀναγκαία συνέπεια τῆς συνεχείας τῶν γενεῶν, ὅτι ἡ ἀνιοῦσα γενεὰ μιᾶς ὑπάρξεως δὲν εἶναι ἐνιαία, ἀλλὰ ἀπεριορίστως διχοτόμος ἐξ αἰτίας τοῦ τρόπου τῆς γενέσεως ἐκάστης γενεᾶς», ⁵ ἣτις ἀποτελεῖ τὴν ἰσορρόπησιν ἀπὸ ἀπόψεως κληρονομικότητος τοῦ ρόλου τῶν δύο γονέων. Ἡ ἀρχαία ὑγιεινὴ δὲν γνωρίζομεν ἐάν ἐγνώριζεν ὅτι: «ὄλαι τὰ παιδιὰ προῖδον τῆς ἐνώσεως τῶν δύο γονέων διαφέρουν ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν συνέχισιν τῶν δυνατῶν διαφορῶν εἰς τὴν ἀγωγήν των ἀλλὰ καὶ διότι ὑπάρχει κάτι βαθύτερον εἰς τὴν σύστασιν των ἐκ κληρονομικότητος, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τοῦ ἐκκολαφθέντος των ὄου». ⁶ Γνωρίζομεν ὅτι αὕτη ἐπίστευεν εἰς τὴν μεγάλην ἀλήθειαν ὅτι τὸ παρελθὸν τοῦ ἀτόμου παρατείνεται ὀλόκληρον ἐν τῷ παρόντι του

¹) Πλουτ. Παρ. Βίοι VI. 2.

²) Θουκιδ. II.

³) Ἐξαρχοπούλου ψυχολογία ἀτομικῶν διαφορῶν σελ. 74 - 76. Κθή-
ναι 1928, Ἐξαρχοπούλου ἐξέλιξις τοῦ παιδὸς 132-135.

⁴) Αὐτόθι 45-48.

⁵) F. le Dantec les influences ancestrales 253 Paris, s. a.

⁶) Αὐτόθι 255.

ὅτι παραμένει ἐκεῖ σύγχρονον καὶ δρών .. ὅτι αὐτὸς ὁ πνευματικός μας κόσμος εἶναι συνέχεια· ὅτι τὸ παρελθὸν εὐρίσκεται ἐν ἡμῖν ἐν ἀνάμνησει—ἐν προεκτάσει ἀποτελοῦν τὸ παρόν». ¹ Διότι ὁ χρόνος ἤτ' ἂν τὸ ἐνιαῖον ὡς ὑπεστήριζεν ὁ Πλάτων καὶ ὁ κόσμος μὲ τὰ ἐν αὐτῷ εἶναι κατάστασις τῆς ὕλης ἥτις ἀποθνήσκει καὶ ἀναγεννᾶται αὐτοστιγμεί. Κατάστασις μὴ διακοπτομένη ἐπομένως χάρις εἰς τὴν ὠθοῦσαν αὐτὴν δύναμιν. ² Καὶ ἐπομένως πᾶν ὅ,τι ἦδη ζῆ ὡς στοιχεῖον ὀργανικόν, ὡς ἰδιότης ὀργανική, ὡς πνεῦμα ὑπῆρξε καὶ ἐζήσεν εἰς τοὺς ἀνιόντας μας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐλήφθη πρόνοια ὑπ' αὐτῆς πλέον τῆς φύσεως νὰ καταστραφοῦν ἢ ἐκφυλισθοῦν μέχρι σημείου τελείας ἐξαφανίσεως πολλαὶ πρωτόγονοι ἰδιότητες συμφῶνως πρὸς τὸν Ἀριστοτελικὸν νόμον, καθ' ὃν τὸ ἄγριον ὡς ἀσθενέστερον τοῦ ἡμερου ἐξαφανίζεται βαθμιαίως.

Ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη, ἐπὶ τῇ βάσει νέων πρὸς ἔρευναν μέσων, ζητεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ τὰς ὑγιεῖς κληρονομικὰς προδιαθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐνυπάρχουν ὡς στοιχεῖα διαθέσιμα εἰς τὰ γεννητικὰ κύτταρα, τὰ ὁποῖα συνδέθουν τὰ γένη τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος εἰς ἐνότητα μὴ διακοπτομένης ὑγιοῦς καὶ ἀνανεουμένης ζωῆς.

Κατὰ γενόμενὴν δὲ ἐξάκριβωσιν ἢ αἰτία τῆς κληρονομικότητος ὀφείλεται εἰς τὰ γεννητικὰ κύτταρα ἢ κυριολεκτικώτερον εἰς τὴν εἰς αὐτὰ ἐνυπάρχουσαν χρωματίνην, ὀφειλσμένην εἰς τὰ περὶ τὰ γεννητικὰ κύτταρα εὐρισκόμενα χρωματίσματα ὄντα καὶ ταῦτα κύτταρα, περιέχοντα ὅλας τὰς πρόγονικὰς ἰδιότητας. ³

Εἶπομεν ὅτι ὁ γάμος διὰ τὸν φιλόσοφον δὲν ἦτο ἡδονισμὸς ἀλλ' ἔλλογος ἀφειρητὴ τελειοποιήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους καὶ εἶχε σκοπὸν τὴν ἀρμονικὴν μεταβίβασιν τῶν θείων ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἰδ. οτήτων εἰς τοὺς ἀπογόνους. Κατ' αὐτὸν αἱ φύσεις τῶν γονέων ἐν τῇ ἀμοιβαίᾳ τῶν συνδρομῆ, ἔπρεπε νὰ προσφέρουν ἡρέμως καὶ πλήρως τόσα μόνον στοιχεῖα, ὅσα θὰ ἀνεδείκνυον τοὺς ἀπογόνους τῶν ὄντα ἀνώτερα. Διότι ἡ τεκνοποιία κατὰ τὸν Πλάτωνα εἶναι πραγματικὴ ἰερούργια εἰς τὸν ναὸν τῆς αἰωνιότητος. Ὁ ἀνθρώπος ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ δημιουργοῦ ἔρωτος ὑπὸ τὴν γενεσιουργὸν αὐτοῦ κατάστασιν καὶ φύσιν, ἀπηλλαγμένος ἀπὸ πᾶσαν ταπεινὴν σκέψιν ἢ πάθος ὀφείλει ὡς ἀληθῆς δημιουργ, ὡς Θεὸς νὰ ἀφήσῃ νὰ ἀπορρεύσουν ἐξ αὐτοῦ ἡ πνευματικὴ τελείωσις καὶ ἡ σωματικὴ ἀρτιότης διὰ

¹) Meschicof, La de gerescence Sicole Paris 1897. Perxon. σελ. 105—188 Δημιουργὸς ἐξέλιξις.

²) Berxon Δημιουργὸς ἐξέλιξις σελ. 111—114, Πλάτ. Τιμ. Χ. Θεαίτ. 155 καὶ ἐξῆς.

³) Ἐξαρχοπούλου ψυχολ. άτομ. διαφορῶν.

νά πραγματοποιηθῆ ἡ ἀθανασία εἰς τὴν θνητὴν καὶ πεπερασμένην ὕπαρξιν, ὁ «τόκος ἐν τῷ καλῷ», τὸ ὄπειον «καλὸν» δὲν ἐγκαταλείπει τὸν ἄνθρωπον οὐδὲ ἐν τῇ ρεαλιστικῇ καὶ ἐξωτικῇ ἐξάψει τῆς ὑπάρξεως, ἡ ὁποία μὲ τὴν ζωηρότητα καὶ πολυχρωμίαν τῆς μᾶς ἐπαναφέρει εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς πραγματικότητος διὰ νά ἀποκελέσῃ ἡ ἴδια καὶ πάλιν ἓνα ὕμνον πρὸς ὃ,τι θεῖον καὶ πνευματικὸν ὑπάρχει εἰς κάθε ζωντανὴν ὕπαρξιν ἔστω καὶ ἂν ἐμφανίζεται εἰς ὃ,τι συνήθως θεωρεῖται τὸ κτηνωδέστερον ἔνστικτον.»¹

Κατὰ τὸν Πλάτωνα τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ἀπηλλαγμένα κάθε ἐπιβλαβοῦς φόρτου, ἀκμαῖα καὶ θαλερὰ πάντοτε, ἔπρεπε νά διοχετεύσουν πρὸς ἐνοποίησιν τὰ θετικώτερα μόνον στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα θά καθίστων τὸν ἀπόγονον, ἐάν ἐλάμβανε τὴν πρὸς τοῦτο ἀγωγήν, ἐπιδεκτικὸν ἔδαφος πνευματικῆς καὶ σωματικῆς τελειότητος.

Ἁ Πλάτων ἤθελε νά καθορίσῃ καὶ ρυθμίσῃ τὸ γενετήσιον ἔνστικτον, τὸν ἐρωτισμὸν αὐτόν, ὡς λειτουργίαν ὀρισμένων ὀργάνων τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ πρὸς νέαν δημιουργίαν, μακρὰν πάσης ἡδονῆς μὲ περιεχόμενον ἐντὸς τῆς γενετησίου ὀρμῆς, ἥτις καταβιβάζει τὸ ἀγαπώμενον εἰς μέσον ἢ ἀντικείμενον ἐρωτισμοῦ καὶ ἡδονῆς. Ἐδωκεν εἰς τὸν γάμον τὸ αὐτὸ περιεχόμενον καὶ νόημα, τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ὡς ἰδέαν, τὸν ὁποῖον ἔδωκεν εἰς τὸν ἔρωτα: ἔβλεπε καὶ ἤθελε καὶ εἰς τὸν γάμον τὸν «τόκον ἐν τῷ καλῷ». Ἡ ἀναπαραγωγή τοῦ εἶδους, ἥτις δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν μας, διότι πᾶσα θέλησις προϋποθέτει καὶ τὴν αὐτογνωσίαν τῶν διατεθειμένων δυνάμεων καὶ κάθε ἀγάπη εἶναι πραγματοποιήσις ἀξίων, σύλληψις ἐκείνου τὸ ὁποῖον ὀργανικῶς ἀνήκει καὶ ὑπάρχει εἰς τὴν καινὴν πραγματικότητα, εἰς τὴν συζυγικὴν συνεργασίαν, ἡ ἀναπαραγωγή ἢ γέννησις δὲν νοεῖται παρ' αὐτῷ ἐπανάληψις τοῦ αὐτοῦ ὄντος ἐπ' ἄπειρον, ἀλλ' ὡς νέα ἀνωτέρα δημιουργία, εἰς τὴν ὁποῖαν δὲν περιλαμβάνονται μόνον οἱ γονεῖς μὲ τὸ πλῆθος τῶν προϋποθέσεων, τὰς ὁποίας γεννᾷ ἢ ἐξ αὐτῶν ἀπορρέουσα κληρονομικότης, ἐντὸς τῆς ὁποίας κινεῖται ἡ προσωπικότης μας ὡς φυσικῆ καὶ πνευματικῆ ὕπαρξις,² ἀλλ' εἰς τὴν ὁποῖαν, ἀνωτέραν δημιουργίαν, περιλαμβάνεται ὀλοκληρὸς ὁ πολιτισμὸς μας, τοῦ ὁποῖου εἴμεθα οἱ ὀλοκληρωτικοὶ κληρονόμοι, φέροντες ἐν ἡμῖν ὄλα τὰ στάδια τῆς ὀργανικῆς ἐξελίξεως, ὡς ταῦτα διαφαίνονται ἐν τῇ πορείᾳ καὶ ἀναπτύξει τοῦ ἐμβρύου,³ ὑποκειμένου εἰς διαρκῆ μεταμορφισμόν, ὅστις ὑπάρχει ἐν σπέρματι εἰς τὴν φυσικὴν ταξινόμησιν τῶν ἐνοργάνων ὄντων. Τούτων οἱ γενικοὶ

¹) Συκουτρῆ Πλάτ. Συμπόσιον σελ. 205 Ἀθῆναι 1933.

²) » » » » » 208.

³) Berxop Δημιουργὸς ἐξέλιξις 112 Ἀθῆναι.

χαρακτήρες φαίνονται ὡς γενικά θέματα ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ Πλάτων δὲν ἠγνῶει ὅτι ἐκάστη τῶν ὁμοταξιῶν ἐξετέλει ἰδιάζοντα ποικίλματα. ¹ Διότι ὡς λέγει καὶ ὁ Βερκον : τοιαύτη εἶναι ἡ σχέσης μεταξύ γεννῶντος καὶ γεννωμένου, ὥστε ὁ γεννῶν κεντᾶ ἐπὶ καμβᾶ τὸ ἰδιότυπον αὐτοῦ κέντημα. Τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ διαφορά μεταξύ ἀνιόντος καὶ κατιόντος, ὥστε ἡ ζῶσα ὕλη περιβάλλεται διαφόρους διαδοχικῶς μορφάς, μετὰ δυσκολίας διακρινόμενας, ὡς αἱ μορφαὶ τοῦ ἰχθύος, ἕρπετοῦ καὶ πτηνοῦ, τοῦθ ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι μέχρι περιόδου τινος τῆς ἀναπτύξεώς του τὸ ἔμβρυον τοῦ πτηνοῦ μόλις διακρίνεται τοῦ τοιούτου τοῦ ἕρπετοῦ καὶ ὅτι τὸ ἄτομον διὰ τῆς ἐμβρυώδους του ζωῆς ἀναπτύσσει γενικῶς σειρὰν μεταμορφώσεων, διὰ τῶν ὁποίων μεταβαίνει ἀπὸ τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο εἶδος κατὰ τὸν ἐξελικτισμὸν καθ' ὃν ἡ ζωὴ εἶναι βαθμιαία πρόοδος καὶ συνεχῆς ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ εἰς τὸ πολύπλοκον, ἀπὸ τοῦ ὁμογενοῦς εἰς τὸ ἕτερογενές, ἀπὸ τοῦ ἀνοργάνου εἰς τὸ ἐνόργανον μετάβασις. ² Πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐν σπέρματι περιείχετο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κοσμογονίαν, ὅπερ σοβαρῶς ἀνεπτύχθη ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς τοῦ ἕκτου αἰῶνος, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ Πλάτων ὡς ἀπὸ ἱερὰν παράδοσιν ἐλάμβανε τὰ θέματά του, τροποποιῶν αὐτὰ κατὰ τὴν φιλοσοφικὴν αὐτοῦ ἀποψιν, ἧτις προκειμένου περὶ τῆς γενέσεως, παρεδέχετο ὅτι διαδοχικῶς καὶ ὄχι συγχρόνως ἐνεφανίσθησαν αἱ μορφαὶ μεταξύ τῶν ὁποίων παρουσιάζεται ἡ ἰδέα τῆς συγγενείας κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκεῖ ὅπως ὑπάρχει μεταξύ τῶν μορφῶν σχέσις λογικῆς καταγωγῆς οὕτως εἶπεῖν ἐκεῖ ἐπίσης ὑπάρχει καὶ σχέσις χρονολογικῆς διαδοχῆς μεταξύ τῶν εἰδῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ὑλοποιῶνται αἱ μορφαὶ αὗται. ³

Ὅπως δὲ παρὰ Πλάτωνι «τὸ νόημα τοῦ ἔρωτος δὲν εἶναι οὔτε ἡ ἡδονὴ οὔτε ἡ ἀναπαραγωγὴ, ἀφοῦ εἶναι δυνατὴ καὶ χωρὶς τὴν ἀγάπην ἀλλ' ἡ συμμετοχὴ τῆς θνητῆς ἀνθρωπίνης φύσεως εἰς τὴν δημιουργίαν, συνεργαζομένη μὲ τὴν παγκόσμιον πηγὴν τῆς ζωῆς εἰς τὴν διατήρησιν καὶ βελτίωσιν αὐτῆς», ⁴ οὕτω καὶ ἡ γέννησις ἀνάγεται εἰς τὴν ὑπερακόντισιν τῆς προσκαίρου μας ὑπάρξεως, εἰς τὴν μετάστασιν αὐτῆς πρὸς τὸ τέλειον, πρὸς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἀποθανάτισιν αὐτῆς. Καὶ ὅπως ὁ ἔρος ὑπὸ τὴν Πλατωνικὴν του μορφήν, εἶναι πόθος ἀθανασίας καὶ τελείως μεταφυσικῆ ἀρχῆς, οὕτω καὶ ὁ γάμος ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς εὐγονίας εἶναι ὄχι φυσιολογικὸν ἢ βιολογικὸν φαινόμενον, ἀλλὰ «τόκος ἐν καλῷ» καὶ διὰ τὸ καλόν. Προσπάθεια πρὸς τελείωσιν, πρὸς ἐπικράτησιν ἀπολύτων ἰ-

¹) Πλάτ. Τίμ. 30 α-35.

²) Βερκον Δημιουργὸς ἐξέλιξις σελ. 113-115. Ἀθήναι 1933.

³) Πλάτ. Τίμ. 31.

⁴) Συκουτρῆ Πλάτ. Συμπόσιον 208.

ξιῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὄντοτης εὐρίσκεται εἰς τὸν βαθύτερον σκοπὸν τῆς ζωῆς, ἧτις δὲν συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ἐφήμερον ἱκανοποίησιν τοῦ μεταβατικοῦ ἀλλὰ αἰωνίου καὶ ἀφθάρτου κάλλους τῶν ἀθανάτων ἀξιῶν τοῦ καλοῦ οἷαι εἶναι ἡ ἀνδρεία, ἡ σωφροσύνη καὶ τὸ δίκαιον, στοιχεῖα ἅτινα ζητοῦν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν σκελετὸν καὶ τὸ βάθρον, τὴν ὕλην ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ φιλοτεχνηθῇ ἡ ἀνθρωπότης ὄχι τοῦ Νεατερντάλ ἀλλ' ἡ λεπτὴ διάνοια τοῦ λεπτοφυοῦς Παρθενῶνος.

Καὶ ὅπως ὁ Πλάτων εἰς τὸν ἔρωτα διακρίνει τὴν ἀπόλυτον ἀθανασίαν, καθ' ἣν διατηροῦμεν ἀναλλοίωτον πόθον παραμονῆς εἰς τὸ θεῖον καὶ σχετικὴν, καθ' ἣν γίνεται μεταβίβασις τοῦ παλαιοῦ καὶ πόθος διαιωνίσεως τούτου εἰς τὸ νέον, ὡς τὴν οὕτως καὶ εἰς τὴν σύλληψιν καὶ γέννησιν θέλει νὰ ἐπιτύχη τὴν ἀπηλλαγμένην παντὸς πνευματικοῦ ἢ ὀργανικοῦ μειονεκτήματος δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου πολίτου, ὅστις θὰ κατορθώσῃ διὰ τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀνωτέρων στοιχείων νὰ προκαλέσῃ τὴν γέννησιν μεγάλων καὶ ἀσυνήθους ὑπεροχῆς ἀτόμων, τὰ ὁποῖα ὡς μεγάλοι καλλιτέχναι, ποιηταί, νομοθέται καὶ φιλόσοφοι ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῆς κοινωνίας καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς Πολιτείας μετὰ ὁδηγὸν τὴν φρόνησιν¹⁾ καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν θὰ ἐπεχειροῦν νὰ δημιουργήσουν καὶ πνευματικὰ μετὰ τὴν σειρὰν τῶν τέκνα, πρὸς διακόσμησιν πόλεων καὶ οἰκίσεων, γενόμενοι οὕτω πνευματικοὶ ἡγέται καὶ ἀναμορφωταὶ καὶ παιδαγωγοὶ τῆς ἰδίας τῶν χώρας.

Ἡ προοπτικὴ τοῦ φιλοσόφου εἶναι ἡ εὐδαιμονία, ἡ διὰ τῆς γνώσεως ἢ ἀρετῆς δημιουργία τοῦ τελείως δικαίου πολίτου ἐντὸς τοῦ τελείως δικαίου Κράτους. Θέλει ἡ ἀνθρωπότης διὰ τῆς σπουδαίας ζωῆς νὰ εὐτυχήσῃ. Τὰ σαθρὰ τμήματα αὐτῆς καὶ ὅσα στοιχεῖα δημιουργοῦν καταβίβασιν τῆς ἀνθρωπιστικῆς στάθμης πρέπει ἀδυσωπήτως νὰ κοποῦν, νὰ ἐξαλειφθοῦν μᾶλλον ὡς πρὸς τὰ μελλοντικὰ τῶν ἀποτελέσματα. Διότι κατὰ τὸ πλατωνικὸν πνεῦμα ἀνθρωπότης, Πολιτεία σημαίνει: πρόοδος διὰ θυσίων. Καὶ θυσίαι σκόπιμος ἐνέργεια ὑπὲρ τοῦ συνόλου. Ἡ δὲ Πολιτεία ἐκτελεῖ δίκαιον ἐπιβάλλουσα θυσίας εἰς τοὺς δυναμένους νὰ προσφέρωσι τοιαύτας ὑπὲρ τῆς παρούσης ἢ τῆς μελλούσης εὐτυχίας τῆς ὁλότητος, εἰς τὴν ὁποίαν καλούμεθα ὅλοι νὰ προσφέρωμεν τὰς ὑπηρεσίας μας ὄχι κατὰ τὸ δοκοῦν εἰς ἡμᾶς ἀλλὰ κατὰ τὸ δοκοῦν εἰς τὴν ἀπρόσωπον θέλησιν τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ μετέχη στερρῶς τῆς αἰωνίας φύσεως, τῆς ἀθανασίας τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους, διὰ τῆς παραδόσεως ἐκ μέρους τῶν ὑγιῶν πνευματικῶς καὶ σωματικῶς πολιτῶν τῶν μᾶλλον καταλλήλων

¹⁾ Πλάτ. Συμπόσ. 207. Συκουτρῆ Πλάτ. Ἀθῆναι 1935.

²⁾ » » » 209 α.

πρὸς τὸν θεὸν ὑπηρετῶν, τέκνων τουτέστιν εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῶν μελλόντων νὰ ἀποθάνωσιν ¹

Διότι ἡ αἰωνιότης εἶναι θεία πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐπιταγή, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς τεκνοποιήσεως ὑγιῶν πνευματικῶς καὶ σωματικῶς τέκνων ἀφήνει εἰς τὸν Θεὸν ὑπηρέτας.

Καθ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος «πάντοτε τὸν Θεὸν ὑπηρετῶν», ² τὴν ἀρετὴν τουτέστιν θεραπεύων, προσεγγίζει διὰ τῆς ἐκάστοτε πρὸς τὸ θεῖον παρεχομένης ταύτης ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἀλήθειαν τελειοποιῶν καὶ τελειοποιούμενος.

Ἡ διαίωσις τουτέστι τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι ἐπιβεβλημένη διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἐξέλιξιν καὶ τελειοποίησιν. Τὰ ἔθνη ἔχουν καθήκον νὰ ἀποβλέπουν ὄχι τόσον εἰς τὴν ἀριθμητικὴν ὅσον εἰς τὴν ποιοτικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνθρώπων. Ἡ παγκόσμιος κοινωνία ἔχει ἀνάγκην μαχητῶν τοῦ πνεύματος πρὸς τὴν εὐτυχίαν ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς Πλατωνικῆς ἀρετῆς. Εἰς τοῦτο πρέπει νὰ ἀποβλέπη ἡ ἀνθρωπότης.

Ἐξ ὅσων μέχρι τοῦδε ἐλέχθησαν γίνεται φανερόν ὅτι ὁ Πλάτων μεταβάλλει τὴν Πολιτείαν του εἰς ἓνα ἀγρὸν πειραματικῆς καλλιέργειας, εἰς τὸν ὁποῖον πειραματίζεται καὶ ἐφαρμόζει νέας καλλιεργητικὰς μεθόδους πρὸς προπαρασκευὴν τοῦ μόνου καταλλήλου πρὸς σπορὰν ἀγροῦ, τῶν ὠραιότερων σπορειῶν καὶ τῶν μᾶλλον καταλλήλων ὄρων πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ εὐδοκίμησιν αὐτῶν.

Πρέπει νὰ προέλθουν μεγάλοι, ἐκλεκτοὶ εἰς διάνοιαν εἰς ἐσωτερικὴν προδιάθεσιν πρὸς μεγαλουργίαν, ἐπιτέλεσιν ἠθικῶν ἔργων, λαοί. Πρέπει ἡ ἀγωγή, ἡ ὑγιεινὴ, ἡ βιολογία νὰ συνεργασθοῦν διὰ νὰ ἴδωμεν τοὺς λαοὺς ρέποντας εἰς τὸ ἀγαθόν.

78. Δυσμενεῖς ὄροι τεκνοποιίας.

Ὁ Πλάτων μὴ φανταζόμενος τὴν ἔκτασιν τῶν σημερινῶν καταχρήσεων, τὴν βιομηχανικὴν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἐγκληματικῆς παρασκευῆς τῶν ποικιλωνύμων ναρκωτικῶν ἔχων μόνον ὑπ' ὄψει τὰς ἐκ τοῦ οἴνου καταχρήσεις καὶ τὰ ἐκ τῆς μέθης προκύπτοντα διὰ τοὺς ἀπογόνους κακά, τὰ ἐκμηδενίζοντα πᾶσαν παιδαγωγικὴν αὐτοῦ προσπάθειαν πρὸς τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπινου ποιμνίου, ἀπηγόρευε τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου γενικῶς μὲν ἰδιαίτατα ὁμῶς εἰς τοὺς ἐγγάμους, οἵτινες ὄφειλον πάντοτε νὰ εὐρίσκονται εἰς τελείαν νηφαλιότητα καὶ

¹) Πλάτ. Νόμ. 774-b c.

²) Αὐτόθι 774 c.

εις πνευματικὴν ἰσορροπήσιν ¹ διὰ νὰ γεννηθῆ τὸ ἐξ αὐτῶν μέλλον νὰ προκύψῃ τέκνον ἀπὸ γονεῖς ὅσον τὸ δυνατόν λογικούς. Διότι, ὡς ἔλεγεν, «ἦτο ἄγνωστον ὅποια νύξ ἢ ἡμέρα μετὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θὰ συλλάβῃ καὶ θὰ γεννήσῃ τὸν ἀπόγονον.

Διὰ νὰ ἔχουν δὲ τὰ γεννώμενα τέκνα ἰσχυρὸν ὀργανισμόν, ἀπρόσβλητον ἀπὸ ἀσθενείας μετὰ χαρακτηρὰ ἡρεμον καὶ διεπόμενον ἀπὸ ἀταραξίαν ἔπρεπε ἡ τεκνογονία νὰ γίνεται ἀπὸ ἀκμαίους ἀργανισμοὺς καὶ ὄχι κυριαρχουμένους ἀπὸ τὸν οἶνον. ² Διότι δευρισκόμενος ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ οἴνου περιέρχεται εἰς τελείαν σωματικὴν καὶ διανοητικὴν ἀναπηρίαν καὶ ἐξάρθρωσιν, εἰς τελείαν παραφροσὴν καὶ εἰς διαρκὴ σωματικὴν καὶ ἠθικὴν ἐκτράχυνσιν, ὁμοίαν ἐκείνης εἰς τὴν ὅποیان εὗρίσκειται ὁ λυσσῶν, ὅστις παραφέρει καὶ παραφέρεται, λυσσῶν καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν». ³

Διὰ τοῦτο «ὁ μεθύων εἶναι ὀρμητικὸς καὶ ἀκατάλληλος συγχρόνως νὰ σπεῖρῃ παιδιὰ, συνεπεία δὲ τούτου, ὡς εἶναι ἐπόμενον, θὰ ἠδύνατο νὰ γεννήσῃ παιδιὰ ἀνώμαλα, ἐπισφαλούς ὑγείας μετὰ κανέν ὑγιὲς ἦθος καὶ σῶμα. Ἐπιβάλλεται λοιπὸν καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἢ μᾶλλον καθ' ὅλον τὸν χρόνον κυρίως καθ' ὃν τις γεννᾷ νὰ προσέχη πολὺ καὶ νὰ μὴ πράττῃ ἐκουσίως οὔτε ὅσα δημιουργοῦν νόσους οὔτε ὅσα καθ' ἑαυτὰ ἐξεταζόμενα, περικλείουν περιφρόνησιν ἢ ἀδικίαν.» ⁴ Ἡ μεταβίβασις τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν ἐλαττωμάτων εἶναι ἀσφαιστάτη, διότι, κατ' αὐτόν, εἶναι φυσικώτατον φαινόμενον νὰ ἀποστραγγίζεταί καὶ νὰ ἀποτυποῦται εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μελλόντων νὰ προέλθουν τέκνων, πᾶν ὅ,τι κακὸν στοιχεῖον ὑπάρχει εἰς τοὺς γονεῖς τῶν, εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε, ἐὰν οἱ γονεῖς ἔχουν ἐλάττωμά τι, τοῦτο νὰ ἀναφαίνεται εἰς τοὺς ἀπογόνους εἰς ἀνώτατον τελείως βαθμόν. ⁵

Ἐνεκα λοιπὸν τούτου πρέπει ἡ πνευματικὴ ἡρεμία καὶ διαύγεια μετὰ τῆς σωματικῆς εὐεξίας νὰ εὗρισκωνται εἰς ἀρμονικὴν ἐκδήλωσιν πάντοτε μὲν, «ἰδιαιτέρως ὅμως κατὰ τὸν χρόνον τῆς συζυγικῆς ἐπικοινωνίας καὶ τοῦ πρὸς διαιώνισιν καθήκοντος. Διότι ὅταν τεθῆ καλὴ βᾶσις καὶ ἔλθῃ βοήθος πρὸς αὐτὴν ἡ θεία δύναμις τότε ἡ καλὴ αὕτη ἀρχὴ διασώζει πάντα ἀρκεῖ μόνον νὰ τυγχάνῃ αὕτη τῆς ἀρμοζούσης ἐκ μέρους ἐκάστου, ὅστις τὴν χρησιμοποιεῖ, ἐκτιμήσεως». ⁶ Διότι ὡς λέγει καὶ

¹) Πλατ. Νόμ. 775 c.

²) Αὐτόθι 775 d.

³) »

⁴) Πλάτ. Νόμ. 775 e.

⁵) Ἐνθα ἀνωτέρω.

⁶) Αὐτόθι 775 c.

ὁ Σοφοκλῆς «ἐάν κάμη κανεῖς καλὴν ἀρχὴν παντὸς ἔργου εἶναι λογικὸν καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ νὰ ἔχη οὕτως», ¹ ἀρκεῖ μόνον νὰ τηρηθῆ ἡ ἀρχὴ αὕτη καθ' ὅλην τὴν ἐνέργειαν ἡμῶν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς τεκνοποιήσεως καὶ ἄς ἔχωμεν ὑπὸ ὄψιν ὅτι αἱ κληρονομικαὶ ἰδιότητες εἶναι ἡ βᾶσις τῶν ἀτομικῶν ἰδιοτήτων.

Διότι κατὰ τὰς μαρτυρίας τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης, τὰς ὁποίας ἡ ἐμπειρία τοῦ ἀρχαίου κόσμου παρεδέχετο ὡς ἀποτέλεσμα, ἡ σωματικὴ κατασκευὴ καὶ ἡ λειτουργία τοῦ ἀτόμου ἢ ψυχικὴ καὶ νοητικὴ αὐτοῦ κατάστασις, ἢ νόησις, τὸ συναίσθημα, ἢ ἠθικότης καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ εἶναι προϊόντα προδιαθέσεων, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται κληρονομικῶς εἰς τὸ ἀρχικὸν κύτταρον, ὡς εἶπομεν, τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ ἀπαλλάξωμεν ἀπὸ οἰονδήποτε νοσηρὸν φόρτον, ὅστις ὑπὸ μορφὴν νόσου μεταβιβάζεται εἰς τοὺς ἀπογόνους. Διότι αὗται κατὰ τὸν γνωστὸν τρόπον ² προσβάλλουσαι τὸ γεννητικὸν κύτταρον μεταδίδονται ὡς κληρονομικὰ νοσήματα εἰς τοὺς ἀπογόνους.

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Πλάτων καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἦτο ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὰς ὠραίας Δωρικὰς παραδόσεις, τὰς ὁποίας «οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀφ' οὗ κατόπιν τὰς ἔμαθον δεύτεροι ἐκ μέρους τῶν Κρητῶν καὶ ἀφ' οὗ τὰς υἱοθέτησαν ἠτύχησαν». ³ Διότι οἱ Σπαρτιάται τηρήσαντες τὸν πανάρχαιον Κρητικὸν νόμον, τὸν ἀναγόμενον εἰς τοὺς Μινωϊκοὺς χρόνους, τὸν ὁποῖον ὁ Μίνως ἐθέσπισε : «νὰ μὴ συμπίνουν δηλαδὴ μέχρι σημείου μέθης» ⁴ κατέληξαν νὰ θεωροῦν τὴν μέθην πρᾶξιν ἀτιμωτικὴν κατάλληλον δι' εἴλωτας, «τοὺς ὁποίους ἐμέθυον ὅσάκις ἤθελον νὰ διδάξουν τοὺς παῖδας», ⁵ νὰ ἀποφεύγουν τὴν οἰνοποσίαν τῆς ὁποίας ἔβλεπον τὰ ἐλεεινὰ ἀποτελέσματα, κατάλληλα δι' ἀνελευθέρους καὶ κατωτέρους ἀνθρώπους. Ὁ δὲ Σπαρτιάτης νομοθέτης, ἀποβλέπων προφανῶς εἰς τὴν σωματικὴν ἀκμῆντῶν ὑπερασπιστῶν τῆς χώρας καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν διατήρησιν παρ' αὐτοῖς πνεύματος νηφαλιότητος ἀπηγόρευσε «τὰς μὴ ἀναγκαίας οἰνοποσίας, αἱ ὁποῖαι κάμνουν τὰ σώματα καὶ τὰ πνεύματα νὰ παρεκτρέπωνται», ⁶ διότι «πῶς τις ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς ἐκλύσεως ἢ τοῦ πάθους τῆς οἰνοποσίας διατελῶν δὲν θὰ κατέστρεφε καὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν γενεάν τοι;» ⁷ Δημιουργῶν δι' ἑαυτὸν κατ' ἀρχὴν καὶ τοὺς ἀπογόνους του μελλοντικῶς

¹) Σοφοκλ.

²) Ἴδε ἀνωτέρω.

³) Πλάτ. Μίνως 320 α.

⁴) Αὐτόθι 320 σ.

⁵) Ξενοφ. Λακεδ. Πολιτ. II.

⁶) Αὐτόθι II.

⁷) Ἐνθα ἀνωτέρω.

τελείως νοσηράν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἡ βιβλικὴ νόσος τοῦ Ἰὼβ καὶ αἱ περίφημοι ῥύσεις τοῦ Λευϊτικοῦ μετὰ τῆς ἐνδημοῦσης εἰς Αἴγυπτον καὶ Ἀβησσυνίαν ἀπαισίας σπειροχαίτης εἶναι ἀπλαῖ ἐκδηλώσεις προγονικῶν φυλετικῶν ἐκλύσεων, αἱ ὁποῖαι ὡς θεῖαι πληγαὶ θὰ βαρύνουν τοὺς λαοὺς μέχρις ὅτου παραδώσουν τούτους εἰς ἀφάνειαν.

Ἡ Δωρικὴ ὑγιεινὴ ἤθελε καὶ κατεῖχε τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐφήρμοζε διὰ τὴν καταστίθησιν τοῦ Σπαρτιάτου ὡς γονεῖς δημιουργοὺς τελείως ἰσορροπημένων πολιτῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπῆρχον ἐκδηλατὰ στοιχεῖα τῆς ὑγείας καὶ τῆς πνευματικῆς ἀλκῆς, ἧτις ἠμιλλᾶτο λίαν ἐπιτυχῶς τὴν σωματικὴν δυναμικότητα μετὰ τῆς ὁποίας ἔδιδεν ἐκπληκτικὰ μαθήματα πνευματικῆς καὶ σωματικῆς ρώμης, ὥστε τὸ Λακωνίζειν νὰ εἶναι καὶ φιλοσοφεῖν καὶ φυλογυμναστεῖν καὶ ἐγκρατεῖν

Εἰς τὴν Σπάρτην μόνον οἱ σύζυγοι ἐγνώριζον τὴν ἰερότητα τῆς συζυγικῆς ὁμιλίας καὶ ὁ νομοθέτης δὲν ἐπέτρεπε νὰ μεταβληθῇ αὕτη εἰς ἐλεεινὸν ἀφροδισιασμόν, διότι ἀπέβλεπεν εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς ἀκμαϊότερας Ἑλληνικῆς φυλῆς. Διὰ τοῦτο τὸ ἐκεῖ κατὰ παλαιότατον ἔθιμον «ὁ γαμβρὸς χωρὶς νὰ εἶναι μεθυσμένος ἢ ἀποχαυνομένος ἀπὸ καταχρήσεις ἀλλὰ πάντοτε νηφάλιος, ἐν ᾧ ὡς πάντοτε εἶχε δειπνήσει εἰς τὰ συσσίτια ἀφοῦ θὰ εἰσῆρχετο εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον καὶ ἀφοῦ θὰ μετέφερε τὴν νύμφην εἰς τὰς χεῖράς του εἰς τὴν κλίνην ἔλυε τὴν ζώνην αὐτῆς»¹ καὶ μετὰ θυσίαν εἰς τὴν σεμνὴν καὶ γόνιμον Ἀφροδίτην, ἀπῆρχετο ἀκμαῖος ἀκόμη, ἐπανερχόμενος εἰς τὰ συσσίτια μετὰ τῶν συνομιλήκων του διὰ νὰ διέλθῃ μετ' αὐτῶν ἡσυχος καὶ οὐχὶ παραφερόμενος ἀπὸ ἡδυπθείας ὡς ἀλλαχοῦ, διατηρῶν πάντοτε ἀκμαῖον τὸ αἶσθημα τῆς ἀγάπης, τὸ ὁποῖον φυγαδεύει «ἢ κατακορῆς συνουσία»² ἢ ὑπέρμετρος συζυγικὴ ἱκανοποίησις, διότι αὕτη ἐξαφανίζει «τὸν διὰ τοῦ χρόνου πόθον», τὴν ἀπαραίτητον διὰ τὴν συζυγικὴν εὐτυχίαν διαιώνισιν τῆς συζυγικῆς ἀγάπης.

Ἄλλωστε ὅταν ὑπὸ τοιαύτας ὡς εἰς Σπάρτην συνθήκας «γίνεται ἡ σύνοδος τῶν συζύγων, κατ' ἀνάγκην οὔτοι θὰ διακείνται πρὸς ἀλλήλους μετὰ μεγαλυτέρου πόθου καὶ ἐὰν ἐκ τῆς μεταξύ των σχέσεως προήρχετο κάποιον τέκνον, θὰ ἦτο ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας περισσότερον ῥωμαλέον παρά ἐὰν εἶχον κορεσθῇ ἀπὸ τὴν συχνὴν συζυγικὴν ἱκανοποίησιν.»³

Διότι ἡ τοιαύτη ἐγκρατὴς καὶ περιορισμένη συζυγικὴ ζωὴ, «δὲν ἦτο μόνον ἄσκησις ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης ἀλ-

¹) Πλουτ. Λυκ. 15.

²) Πλάτ. Νόμ. 776 c.

³) Ἐνθα ἀνωτέρω.

⁴) Ξενοφ. Λακεδ. Πολιτ. 1. 5.

λά διετήρει αὐτοὺς πάντοτε γονίμους κατὰ τὰ σώματα καὶ πάντοτε νέους εἰς τὴν ἀγάπην καὶ ἐτοιμοὺς εἰς συζυγικὴν κοινω- νίαν καὶ ὄχι κεκορεσμένους ἢ ἀχρηστευμένους μετὰ τὰς ἀμέ- τρους συζυγικὰς σχέσεις, ἀλλὰ διατηροῦντας πάντοτε ὑπόλλειμ- μα καὶ ὑπόκαυμά τι πόθου καὶ θελγῆτρου»¹ πρὸς ἀλλήλους.

Διὰ τοῦτο εἰς τὴν Σπάρτην, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐδημιουργοῦντο τὰ ἀκμαιότερα σώματα, οἱ μᾶλλον εὐθαρσεῖς χαρακτηῖρες, αἱ ἐτοιμότεραι διάνοιαι, ἐτηροῦντο ὡς κοινὸν γράμμα αἱ ὑγιεῖναι ἐπὶ τῆς συζυγικῆς ὁμιλίας ἀρχαί, τὰς ὁποίας καὶ ὁ Ἀριστοτέ- λης συνίστα, καθ' ἃς «ὁ σύζυγος ὀφείλει μετὰ σωφροσύνης πολλῆς καὶ κοσμιότητος νὰ πλησιάζῃ τὴν σύζυγόν του. Καὶ εἰς μὲν τοὺς λόγους του νὰ ὑπάρχη ἀπαραιτήτως ἡ αἰδῶ, εἰς δὲ τὰς συζυγικὰς του πράξεις ἡ νομιμότης καὶ τὸ ὠραῖον. Εἰς δὲ τὰς πρὸς τὴν σύζυγόν του ἐν γένει σχέσεις ἡ πίστις καὶ ἡ κο- σμιότης».²

Ἐπειδὴ κατ' αὐτὸν ὁ οἶνος «πληροῖ ἀπὸ ἐλαττώματα τοὺς μεθύοντας, καθιστῶν αὐτοὺς ὀργίλους, εὐτελεῖς κατὰ τὸν χαρακτήρα καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀκαταλογίστους»,³ τὸ «δὲ σπέρμα τοῦ μεθυομένου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δέν εἶναι γό- νιμον»⁴ ἐν ᾧ «πολλάκις αὐτοὶ δέν δύνανται νὰ συνέρχωνται»⁵ Ἐπειδὴ δὲ ἡ οἰνοποσία καὶ «τοὺς ἐλευθέρους καθιστᾷ περιφρονη- τὰς τῶν πάντων, διὰ τοῦτο «κατὰ τὸν χρόνον τῆς τεκνοποιίας ἐὰν κανεὶς φαίνεται ὅτι πράττει—ἐπιχειρεῖ νὰ συνέλθῃ διατελῶν ἐν μέθῃ οὗτος πρέπει νὰ τιμωρῆται μετ' ἀτιμίαν ἐν ᾧ συγχρόνως θά στήλητεύηται ἡ παράβασίς του»⁶ ὑπὸ τῆς Πολιτείας. Διότι κατὰ τὴν φιλοσοφοῦσαν ἀγωγὴν καὶ παιδείαν, ὁ γάμος ὀφείλε νὰ εἶναι συμφέρων πρὸς τὸ Κράτος, τὴν Πολιτείαν, ἀπαγορευ- ομένης τῆς ἀγχυστείας πλουσίων οἰκογενειῶν, ἢ νοσώδους ὑγείας νέου ἢ νέας μετὰ ὑγιοῦς νέου ἢ νέας διότι εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ὁ συσσωρευθεὶς πλοῦτος θά ἐδημιούργει δουλείαν εἰς τὰς Πολιτείας, εἰς δὲ τὴν δευτέραν θά ἐξεφυλίζε- το ἡ κοινωνία, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔπρεπε πάση δυνάμει νὰ κα- ταπολεμηθῇ ὡς δημόσιος κίνδυνος. Ἡ φύσις ζητεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον νὰ δημιουργήσῃ ἀκμαιότεραν φύσιν. Τὸ δὲ ἀνθρώπι- νον εἶδος πρέπει νὰ ζῆ διὰ νὰ ἀναζητῆ πρὸς τῆ αἰωνιότητι τὴν ἀπολύτρωσιν του ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν ἀπειραρίθ- μων τοῦ ἀδυναμιῶν.

Κατὰ τὸν Πλάτωνα πνεῦμα καὶ σῶμα πλέοντα εἰς μίαν ἀπόλυτον αἰσιοδοξίαν, ἀπηλλαγμένα πάσης κακίας καλοῦνται

¹) Πλουτ. Λυκ. 15.

²) Ἀριστ. Οἰκονομ. I. Κεφ. Στ', Πλουτ. Ἠθικά 141 144 c-e.

³) Ἀριστ. Προβλημ. III ib.

⁴) Αὐτόθι δ'.

⁵) »

⁶) Πλάτων Νόμοι 772 c 773. Ἀριστ. Πολιτ. VII.

νά δώσουν τὴν ἀρχὴν νέου κόσμου, νέου ἐγώ, νέων ἰδανικῶν τὰ ὅποια θὰ ζοῦν διὰ τὸ κοινόν, τὸ συνολικόν, τὸ αἰώνιον ἐγώ τὸ ὅποϊον ζῆ καὶ αἰσθάνεται καὶ ἐνεργεῖ ὡς εἰς κόσμος τῶν αἰώνιων ἀξιῶν τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης. Εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀποβλέπει, πρέπει νὰ ἀποβλέπη ὁ γάμος, ἡ γέννησις τέκνων, ἧτις εἶναι ἀναπόσπαστον μέρος τῆς Πλατωνικῆς ἀγωγῆς, ἧτις ζητεῖ τὴν ὑπὸ ὠρισμένους ὄρους γέννησιν ὑγιῶν σωματικῶς καὶ πνευματικῶς τέκνων διὰ νὰ ἀσκήσῃ ἐπ' αὐτῶν τὴν ὑπὸ ὠρισμένους πάλιν ὄρους καὶ ἐντὸς ὠρισμένου πλαισίου ἀγωγὴν διὰ νὰ δημιουργήσῃ τοὺς καταλλήλους διὰ τὴν Πολιτεῖαν τοῦ πολίτας.

79. Ἐπίδρασις περιβάλλοντος.

Εἶπομεν ὅτι ἡ μεταβίβασις τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν ἐλαττωμάτων καὶ προτερημάτων τοῦ ἀνιόντος εἰς τὸν κατιόντα εἶναι ἀσφαλεστάτη, διότι ταῦτα ἀποτυποῦνται ἢ ὡς λέγει ὁ Πλάτων ἀποστραγγίζονται εἰς αὐτόν.¹

Ὁ φιλόσοφος ὑποστηρίζει καὶ τοῦτο : ὅτι κατὰ τὴν ἀμοιβαίαν μετοχέτευσιν τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν στοιχείων καὶ αὐτὸ τὸ ἄψυχον περιβάλλον συμμεταδίδει καὶ συμμεταβιβάζει τὰς διαχύτους εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νεονύμφων καλὰς ἢ κακὰς συνηθείας εἰς τὸ συλλαμβανόμενον ὄν. Ὁ ποιητὴς καὶ δημιουργὸς φιλόσοφος, ὅστις ἔβλεπε πανταχοῦ τὴν ἰδέαν νὰ ἐμφανίζεται, ὅστις ἔβλεπε τὸν ἐξωτερικόν, τὸν ἀόρατον κόσμον νὰ ὑπαισέρχεται καὶ ἀντικατοπρίζεται, ὑπεστήριζεν ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τῆς δημιουργίας τοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐλάμβανεν ἐκ τῶν γεννητόρων τοῦ τὴν εὐχάριστον ἢ δυσάρεστον αὐτῶν ἐκ τοῦ περιβάλλοντος διάθεσιν, τὸ περιβάλλον τουτέστι ἀντεκατοπρίζετο εἰς τὸ ἔμβρυον. Οὕτω ὁ Πλάτων, ἀναθεωρῶν εἰς τοὺς Νόμους τὰς γνωστὰς αὐτοῦ περὶ ἀκτημοσύνης καὶ καταργήσεως τοῦ γάμου θεωρίας, γέρων καὶ ὠριμώτερος πλέον, δίδει συμβουλὰς εἰς τοὺς μελλονύμφους νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ παλαιόν, τὸ γνωστόν, τὸ μὲ θλιβεράς καὶ ἀπαισιοδόξους ἀναμνήσεις, μὲ κακὰς συνηθείας καὶ πολλὰς κακίας συνδεόμενον περιβάλλον εἰς τὸ ὅποϊον ἔζησαν καὶ ἀφ' οὗ ἔλθουν εἰς νέαν κατοικίαν «ὡς εἰς ἀποικίαν» νὰ κτίσουν ἐκεῖ τὴν «φωλεάν των» εἰς τὴν ὁποίαν νὰ γεννήσωσι καὶ ἀναθρέψωσι τὰ τέκνα των μὲ νέα τελείως ἦθη καὶ ἀρχάς.

Τότε οὗτοι «παραδίδοντες ὡς λαμπάδα εἰς τοὺς ἄλλους τὴν ζωὴν, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ ἄλλους παρέλαβον θὰ

¹) Πλάτ. Νόμ. 776 b.